

Karel
Bártek

Vlastimil
Hanačík

Ivana
Horská

Viktor
Hýbner

Emil
Bém

PSG 100 —
Deset příběhů,
jedno poslání

Jiří
Fialka

Renata
Moravcová

Petr
Valenta

Václav
Korvas

Michal
Pohl

1924 — 2024

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

v rukou držíte knihu popisující příběhy deseti osobností, které svůj život spojily s firmou PSG. Někteří z nich tím pokračovali v rodinné tradici, která sahala až ke stavebnímu oddělení koncernu Baťa, jiní naopak kariérou ve stavební firmě začínali psát úplně novou kapitolu. Ať už se jedná o první nebo druhý případ, jejich další cesty se odvíjely od jejich zájmu, talentu, píle a často také schopnosti využít v pravou chvíli příležitosti, které se jim nabízely.

V publikaci se setkáte s tím, že různí lidé vzpomínají na tytéž události různě. Nejde o neshody v oblasti faktů, ale o pestrost vzpomínek. Jinak vzpomíná na stavbu realizovanou národním podnikem PSG v Iráku v 70. letech ten, který se jí přímo účastnil, a jinak ta, která ji pozorovala očima dítěte stavaře. Podobně ze dvou lidí, kteří pracovali na stavbě české polární stanice na Antarktidě, jeden vzpomíná spíše na logistické problémy s přepravou materiálu na odlehle a pusté místo, zatímco druhý na nepříjemně se vlekoucí mrazivé noci, které ve stanu strávil převalováním z jednoho boku na druhý. Tyto střípky pak dávají dohromady pestrou mozaiku, ze které si můžeme poskládat příběh řady významných projektů, na kterých se PSG za svou stoletou historii podílelo.

I když knihu „PSG 100 – Deset příběhů, jedno poslání“ vydáváme v roce 2024, životní příběhy, o kterých se v ní dočtete, se začaly odehrávat o desítky let dříve. Jejich vypravěči a vypravěčky je nepsali po večerech do šuplíku, ale každý den celým svým životem. Tím, jak vykonávali svoji práci. Tím, jak vycházeli se svými kolegy. Nebo tím, jak se v praxi drželi hodnot, které pokládali za důležité. Všechny tyto detaily ovlivnily podobu jejich životů a jejich příběhů.

Hodnoty, které pamětníci a pamětnice zmiňovali, byly často velmi podobné. Férovost. Spolehlivost. Týmovost. Zodpovědnost za zakázku i za své kolegy a podřízené. Kořeny stoletého úspěšného příběhu zlínských stavařů, vyjádřeného třemi písmeny PSG, můžeme spatřovat právě v těchto zásadách. Jejich uplatnění v minulosti i dnes umožňuje naplňovat firemní poslání – kvalitně stavět. Skutečnou váhu a pravdivost těchto slov dokládají stovky úspěšných staveb realizovaných nejen v Česku a dalších evropských zemích, ale také v Africe, Asii nebo na Antarktidě.

Do druhé stovky přejí PSG, aby měla firma nadále štěstí na takové lidi, s jakými jsem měl čest vést rozhovory pro tuto knihu. Slovy jednoho z vypravěčů: „Materiál je nahraditelný, ale lidé ne.“

*Příjemné čtení přeje
Martin Zelinka, editor*

Jazyková poznámka

Kniha vznikla na základě orálně-historických rozhovorů, a proto jsme se rozhodli v příbězích zachovat některá specifika mluveného projevu. K těm patří například jiná stavba vět, než je typická pro psaný projev. Za povšimnutí stojí také použití profesního slangu, případně nářečí nebo obecné češtiny.

Regionálním specifikem je občasné zaměňování dobově přesného názvu města Gottwaldov ve vyprávěních týkajících se let 1949 až 1989 za dnešní Zlín. Tento jev jsme v textu ponechali, abychom zachovali zvláštnost, která k dějinám města neodmyslitelně patří.

Obsah:

<i>Příběh Karla Bártka</i>	<i>7</i>
<i>Příběh Emila Béma</i>	<i>15</i>
<i>Příběh Jiřího Fialky.....</i>	<i>23</i>
<i>Příběh Vlastimila Hanačička</i>	<i>31</i>
<i>Příběh Ivany Horské</i>	<i>39</i>
<i>Příběh Viktora Hýbnera</i>	<i>47</i>
<i>Příběh Václava Korvase</i>	<i>55</i>
<i>Příběh Renaty Moravcové</i>	<i>63</i>
<i>Příběh Michala Pohla</i>	<i>71</i>
<i>Příběh Petra Valenty</i>	<i>79</i>

V NĚMECKU JSME SE PROSADILI DÍKY REFERENCÍM

Příběh Karla Bártka (*1952)

vedoucí těžké montáže, ředitel několika akciových společností
ve Společenství PSG

-
- Narodil se roku 1952 v Tečovicích.
 - Absolvoval Střední průmyslovou školu stavební v tehdejším Gottwaldově.
 - Na VUT v Brně vystudoval obor Konstrukce a dopravní stavby.
 - V PSG nastoupil do závodu specializovaných prací, po vojně působil v oddělení těžké montáže.
 - Na první zahraniční montáž vyjel do Západního Německa v roce 1978.
 - Od roku 1986 do roku 1991 byl hlavním inženýrem závodu specializovaných prací.
 - V letech 1991–1992 se podílel na stavbě centrály pro Deutsche Bundesbahn ve Frankfurtu nad Mohanem.
 - Téměř desetiletí (1993–2002) strávil ve vedení různých akciových společností ze Společenství PSG.
-

„Na montážích v Západním Německu jsme poznali jiný svět. Jak co se týká dostupnosti spotřebního zboží, tak třeba i z hlediska kvality a bezpečnosti práce. Dobré jméno, které jsme tam za socialismu získali ještě jako národní podnik, nám pak pomohlo se na německém trhu prosadit i po revoluci,“ hodnotí význam zakázek v SRN Karel Bártek.

Na prestižním oboru

Na dráhu stavaře jsem mířil už od střední školy. Maturoval jsem totiž na průmyslové škole v oboru Pozemní stavby. Zlínská průmyslovka měla velmi dobré renomé a já na ni vzpomínám rád, protože jsme měli skvělé vyučující a leccos jsem se tam naučil líp než na vysoké škole. Na tu mě trochu natlačil táta, ale dnes jsem mu za to vděčný. Hlásil jsem se na obor Pozemní stavby, ale po přijímacích mi oznámili, že jsem byl přijat na „káčko“, tedy obor Konstrukce a dopravní stavby, což byl prestižnější obor, kam chodilo méně posluchačů. Nakonec jsem byl velmi rád, protože tu „pozemačinu“ (*pozemní stavby, pozn.*) jsem měl velmi dobře zvládnutou z průmyslovky, a na „káčku“ se kladl větší důraz na statiku, dopravní stavby a podobně. Takže jsem si rozšířil obzory.

Pozemní, nebo Průmyslové stavby?

V tehdejším Gottwaldově byly dvě velké stavební firmy, ke kterým jsem mohl nastoupit, Průmyslové stavby Gottwaldov anebo Pozemní stavby Gottwaldov. Na první pohovor jsem se vydal do Průmyslových staveb, a to rozhodlo, jelikož mě nasměrovali na závod specializovaných prací, takzvanou „specku“, kde se mi zalíbilo. Tam jsem nastoupil v srpnu 1976 a odpracoval jeden měsíc. Poté moji stavařskou kariéru přerušila roční vojna, kterou jsem odsloužil v Jindřichově Hradci a v Čáslavi. Po vojně jsem nastoupil už jako vedoucí montáží konstrukcí na oddělení těžké montáže, které se zabývalo kompletací železobetonových prefabrikovaných konstrukcí. Měl jsem na starosti dvě pracovní čety o čtyřech až šesti lidech. Také jsem řešil navážení prefabrikátů na stavbu, takže zajišťování aut, jeřábů a dalších dopravních prostředků.

Na Západ se služebním pasem

Začínal jsem na stavbách v Československu, přesněji v rámci Čech a Moravy, protože na Slovensku jsme prakticky nestavěli. Až v roce 1978 jsem poprvé vyrazil na montáž do Spolkové republiky Německo. Tehdy jsme jako podnik nemohli obchodovat se Západem napřímo, ale pouze přes PZO – podniky zahraničního obchodu. My jsme konkrétně do Západního Německa vyváželi přes PZO Strojexport. Vyjet za socialismu na Západ, i když pracovně, nebylo jednoduché. Když to dnes vykládám dětem, tak mi ani nevěří. Například jsme měli speciální služební pasy, kterými jsme se museli na hranici prokázat. Ty jsme ale neměli doma v šuplíku, byly uloženy na podniku v Oddělení zvláštních úkolů (*taktéž Útvar obrany, pozn.*) za zamřížovanými dveřmi a vydávali nám je před odjezdem proti podpisu. Kromě těchto pasů jsme také museli při každém výjezdu žádat o jednorázovou výjezdní doložku (*povolení k vycestování do zahraničí, pozn.*). Při návratu jsme pak vyplňovali celní a devizové prohlášení o tom, co všechno si vezeme domů.

„K výjezdu do Západního Německa jsme potřebovali služební pasy, které nám vydávalo proti podpisu Oddělení zvláštních úkolů.“

Pod dohledem Státní bezpečnosti

O československé občany vyjíždějící za prací na Západ se zajímala Státní bezpečnost jako jedna z represivních složek minulého režimu. Tajná policie díky tzv. mapě pasové evidence například věděla, kolik dní pracovníci našich podniků v zahraničí strávili. Příslušník gottwaldovské Státní bezpečnosti ještě v roce 1989 navrhol „nadále sledovat styky pracovníků PSG, kteří při svém působení v zahraničí navazují osobní vztahy s majiteli jednotlivých firem“.

Pramen: Archiv bezpečnostních složek

Plné regály, ale tvrdá práce

Jakožto vedoucí montážní čety jsem musel po příjezdu sepsat zprávu ze služební cesty. Do té jsem měl také uvádět jakékoliv kontakty s emigranty. Několikrát se nám stalo, že když lidé, kteří do Německa emigrovali, viděli na jeřábech a autech československé poznávací značky, tak se k nám hlásili. Nicméně do zprávy jsem to

nikdy nepsal, a pokud vím, tak ani nikdo jiný z čety to nikdy nehlásil. Naše cesty tedy kontrolované byly, ale nevzpomínám si, že by pro mě z toho někdy vyplynuly represe.

Co jsme ale nesli velmi těžce, bylo srovnání životní úrovně „tam“ a „u nás“. Když jsme v Německu vyrazili na nákupy, jasně jsme viděli ten rozdíl. Plné regály tam, prázdné regály u nás. Zajímavé ale je, že za všechna ta léta, co jsme do Západního Německa jezdili na montáže, nikdo z „mých“ lidí neemigroval. Mám na to svoji soukromou teorii, že na jednu stranu viděli plné obchody, ale na druhou stranu už tehdy zažili větší pracovní tlak, který panoval v tržním prostředí, a pochopili, že je vždycky něco za něco.

Česká a německá kvalita

Proč nás za socialismu „pouštěli“ pracovat na Západ? Pro stát i podnik znamenaly zahraniční montáže příliv tvrdé měny. Diety v markách pak byly samozřejmě velkou motivací pro nás, stejně jako možnost přivést domů rodinám nedostatkové zboží, ať už kvalitní oblečení nebo elektroniku. Pro podnik to mělo i další benefity – na prefabrikáty dodávané do Německa, stejně jako na kvalitu tam odvedené práce, byly kladeny mnohem přísnější požadavky. To vycházelo do určité míry i ze stavební praxe, kdy u nás se prefabrikáty ještě omítaly, zatímco s těmi „německými“ už se kromě nátěru většinou nic nedělalo, takže musely mít takzvaně pohledovou kvalitu. Proto se v kvítkovické prefě rozlišovala „česká“ a „německá“ výroba. Obojí ale pochopitelně dělali ti samí pracovníci, takže když jednou „nasáli“ požadavky na německou kvalitu, tak už, s odpuštěním, „neflákali“ ani tu českou. Zároveň jsme z kapacitních důvodů také nakupovali prefabrikáty ze státních pref, kde ta kvalita byla nižší než naše „česká“. Takže jsme poznali, odkud přijely prefabrikáty, se kterými jsme pracovali.

S rozdílným přístupem jsme se setkávali i na samotné stavbě. Já jako vedoucí montážních čet jsem například mívával doma velký problém přesvědčit svoje kolegy, že je nutné nosit na staveništi ochrannou přílbu. V Německu nás upozornili na to, že za její nenošení je pokuta 100 marek, což pro nás tehdy byly velké peníze. Po stavbách tam chodily odborářské kontroly, které bezpečnost opravdu hlídaly. A ti samí lidé, které jsem u nás horko těžko přesvědčoval, najednou nevyšli z buňky ven bez přílby. Takže z hlediska bezpečnosti práce jsem viděl, jak by to mělo fungovat i tady u nás.

„Na používání přílby v Německu dohlížely odborářské kontroly. Když někoho nachytaly, následovala pokuta 100 marek.“

Práce pro Bundesbahn díky emigrantovi

Po roce 1990 se situace podniku zásadně proměnila. Najednou jsme mohli se zahraničím obchodovat napřímo a o to jsme stáli. Tehdy se u nás na „specce“ objevil inženýr Oldřich Páleníček, bývalý zaměstnanec PSG, který v 70. letech emigroval. Inženýr Páleníček, který tehdy pracoval jako manažer u velké německé stavební firmy jménem Philipp Holzmann, přišel s nabídkou spolupráce na stavbě centrály Deutsche Bundesbahn ve Frankfurtu nad Mohanem. Bylo to krátce po revoluci a v Československu práce výrazně ubylo. Díky tomu, že nás pan Páleníček oslovil, jsme se přihlásili do výběrového řízení a získali zakázku v hodnotě asi 8 milionů marek na montáž prefabrikovaných a ocelových konstrukcí. Bonusem bylo, že část prefabrikátů dodala naše kvítkovická pref.

Na této (*dnes už památkově chráněné, pozn.*) stavbě jsme pracovali od dubna 1991 do září 1992. Tou dobou jsem byl výrobním náměstkem, ale i přesto jsem několik měsíců strávil přímo na staveništi, když to bylo potřeba. Myslím si, že i díky této zakázce jsme jako „specka“ zvládli přechod od plánovaného do tržního prostředí. A za to vděčíme nejen panu Páleníčkovi, který na nás ani v emigraci nezapomněl, ale i referencím na naši práci od firmy Staudinger, se kterou jsme už od 70. let spolupracovali například na stavbách nákupních center ve Weinheimu a Hamburku, podzemních garáží a administrativní budovy v Bochumi nebo skladové haly v Ingolstadtu.

Centrála Deutsche Bundesbahn v číslech

Výstavba nové centrály Deutsche Bundesbahn ve Frankfurtu nad Mohanem trvala 30 měsíců – dokončena byla roku 1992. Budova stála 235 milionů marek a 475 dělníků na ní odpracovalo 1 750 000 hodin. Při výstavbě bylo použito 50 000 kubických metrů železobetonových prefabrikátů a 7 900 tun oceli. Zdá se vám to hodně? K budově centrály měla přibýt další část, téměř stejně velká jako původní stavba. Ta však nakonec nebyla realizována.

Pramen: Informační brožura vydaná Deutsche Bundesbahn

Devadesátkové experimenty

Jako výrobní náměstek a pozdější ředitel jsem transformaci PSG z jednoho státního podniku na společenství menších subjektů zažil „z první ruky“. Před revolucí byl problém spíše v tom, že jsme zakázky kapacitně nestíhali. Po revoluci naopak nastala „rvačka“ ve výběrových řízeních, protože zakázek na průmyslové stavby pro velké socialistické podniky najednou ubylo. Navíc přibyla starost o to, aby zakázky byly rentabilní. Alfou a omegou se tak stalo sehnat práci a dostat za ni zaplacenou.

Devadesátá léta byla také dobou, kdy se experimentovalo s různými formami řízení a organizace podniku. Ne všechny pokusy byly z mého pohledu šťastné. Vzpomínám si, že v jednu dobu došlo k „rozdrobení“ celé firmy na řadu malých subjektů. Tato forma organizace, se kterou přišel jeden kolega po stáži v Anglii, se bohužel neosvědčila. Podle mého názoru byla důvodem neúspěchu náročnost kapitálového zajištění a personálního obsazení takového počtu malých samostatných společností, které měly být sdružené ve společenství. Časem se tedy firma vrátila ke konceptu jedné velké silné společnosti.

Šidit by bylo krátkozraké

Do roku 1990 byli v branži pánem vzhledem k nerovnováze poptávky a nabídky dodavatelé neboli stavební firmy, což se poté úplně otočilo. Klíčovou hodnotou se staly kontakty na investory a zejména slušné vystupování vůči nim. Já jsem vždycky svým spolupracovníkům říkal, že ideální je, když u investora děláme opakovaně. Navzájem se známe a víme, co od sebe čekat. Takže zakázku cenově „napálit“ nebo kvalitativně ošidit by bylo krátkozraké. Nejvíce jsem si cenil investorů, se kterými jsme měli partnerský vztah, a kde nebyla jediným kritériem cena, ale bral se ohled také na vzájemnou zkušenost a naše dobré reference.

Vždycky také říkám, že kdo si stavbu neprošlape v gumácích, tak není stavař. Přijít z vysoké školy a sednout si do kanceláře – tak se člověk stavařem nestane. Nejlépe se totiž člověk učí různými přešlapy a chybami, takže ví, čeho se má přístě vyvarovat. A já jsem rád, že jsem tuto neocenitelnou praxi na montážích, ať už doma nebo v zahraničí, získal.

Stavba obchodního střediska v západoněmeckém Weinheimu. Třetí zleva pan Anton Staudinger.

Zdroj: Osobní archiv Karla Bárta

Stavba centrály Deutsche Bundesbahn v červenci roku 1992.

Zdroj: Osobní archiv Karla Bárta

Pracovní kolektiv na stavbě střediska ve Weinheimu. Karel Bártek stojící zcela vpravo.

Zdroj: Osobní archiv Karla Bárta

PŘI REKONSTRUKCI UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉHO MUSEA NA NÁS DÝCHLA HISTORIE

Příběh Emila Béma (*1963)

stavbyvedoucí, projektový manažer

-
- Narodil se roku 1963 v Třebíči, ale vyrůstal v Martínkově.
 - Vystudoval gymnázium a pokračoval oborem Pozemní stavby na VUT v Brně.
 - Základní vojenskou službu absolvoval u Vojenských staveb.
 - K PSG nastoupil roku 1993 jako stavbyvedoucí na stavbě elektrárny Talkha v Egyptě.
 - V letech 2006–2012 působil na různých projektech v Rusku, zejména se jednalo o nové hypermarkety Globus a Makro.
 - Jako zaměstnanec PSG se v roce 2013 podílel také na stavbě hotelového resortu na Maledivách.
 - Mezi lety 2014 a 2016 řídil rekonstrukci Uměleckoprůmyslového musea v Praze.
-

„Při rekonstrukci historického objektu na člověka dýchne minulost, která se před ním vrstvou po vrstvě vynořuje. Zásadní je intenzivní spolupráce s památkáři a architektem, kteří dohlížejí na to, aby byla v co největší míře zachována historická autenticita budovy,“ vzpomíná Emil Bém na rekonstrukci Uměleckoprůmyslového musea v Praze.

Instalatér bez výučního listu

Pocházím z malé vesnice na Vysočině jménem Martínkov. Měl jsem veliké štěstí, že jsem chodil do malé školy, kde měl pan učitel v jedné třídě na starosti čtyři ročníky. To mi strašně moc dalo, protože jsem v první třídě poslouchal učivo, co probírají čtvrtáci, a ve čtvrté třídě jsem si opakoval věci, které brali prvňáci.

Ve čtrnácti letech se mě ředitel školy zeptal, co bych chtěl dělat po ukončení základní školy. Protože jsem ještě nevěděl, tak mi vnukl nápad: „Hele, tvůj táta je instalatér, dělá ve stavebnictví, nechtěl bys dělat stavitele?“ Já jsem se té myšlenky chytl a už nikdy jsem nepřemýšlel nad tím, co jiného bych dělal. Nastoupil jsem na gymnázium a věděl, že budu pokračovat i na VUT v Brně. Každé léto, co jsem byl na gymplu, jsem trávil brigádou na stavbě s tátou, velmi šikovným řemeslníkem. Díky tomu, co mi předal,

jsem takový instalatér bez výučního listu. Brigády mi umožnily lépe pochopit, jak se na stavbu dívá řemeslník, protože jeho pohled se liší třeba od perspektivy stavbyvedoucího. Proto mám respekt ke

„Díky brigádám s tátou vím, že řemeslník vidí stavbu jinak než stavbyvedoucí.“

každému, kdo na stavbě dobře odvede svoji práci na jakékoliv pozici. Naopak se mi velmi nelíbí, když na stavbu přijde na kontrolu někdo, kdo se dívá na dělnické profese spatra.

Průmyslovka vs. gympl

Moje vzdělání bylo z dnešního pohledu velmi rychlé. Základní školu jsem vyšel v osmé třídě, poté jsem strávil čtyři roky na gymnáziu v Moravských Budějovicích a nastoupil na VUT na obor Pozemní stavby. Jelikož se tehdy „soudruhům“ na Ministerstvu školství zdálo, že je akutně potřeba více stavebních inženýrů, tak jsme studovali pouze čtyři roky. Dodnes nedokážu říct,

jestli je lepší přípravou na technické studium průmyslovka, nebo gymnázium. Spolužáci z průmyslovky měli náskok v odborných předmětech, my z gymplu jsme byli více kovaní v matematice nebo fyzice. Mimochodem, jednou z mých spolužaček na vysoké škole byla moje současná manželka.

Na vysoké škole jsme museli absolvovat povinné praxe u státních podniků, a protože tam často nevěděli, co s námi, tak nám prostě dali někde kopat kus výkopu. Takže tato zkušenost mi nedala vůbec nic a největší praxí pro mě byly již zmíněné letní brigády s tátou. Když srovnám naši zkušenost s dnešními trainee programy v PSG, tak to je něco úplně jiného. Dát těm mladým lidem takové nekvalifikované úkoly, to bychom se dnes vůbec nepovázili.

Vojna bez samopalu

Jelikož jsme studovali ještě za minulého režimu, doba se promítala i do naší výuky. Kromě odborných předmětů jsme například skládali zkoušku z marxismu-leninismu. Kromě toho jsme my jako kluci museli absolvovat vojenskou katedru, takže jsme ve druhém a třetím ročníku chodili jeden den v týdnu na teoretický a praktický výcvik. Díky tomu jsme měli vojnu zkrácenou ze dvou na jeden rok. Já jsem se naštěstí dostal k Vojenským stavbám, takže jsem nemusel běhat se samopalem po poli. U Vojenských staveb jsem měl na starosti vojáky základní služby vyučené v různých oborech, kterým jsem přiděloval práci na jednotlivých stavbách. Ti jednou za měsíc přijeli na víkend do kasáren, dostali žold a zase se rozjeli po republice.

Stavbu zmařil vojenský převrat

Po vysoké škole jsem nastoupil k Pozemním stavbám Gottwaldov (*další významný národní podnik v tehdejší Gottwaldově, pozn.*), kde jsem strávil několik let. K „přestupu“ do PSG (*tedy Průmyslových staveb, pozn.*) mě vedla touha podívat se profesně do zahraničí. V roce 1992 jsem objevil inzerát v novinách, že zahraniční závod PSG hledá stavbyvedoucího pro zakázku v Egyptě. Rád jsem cestoval, rád jsem se učil cizí jazyky, takže jsem se přihlásil do výběrového řízení, kde jsem se poprvé potkal s mým budoucím šéfem panem Karlem Topičem, a byl jsem přijat do funkce úsekového stavbyvedoucího na stavbu elektrárny v egyptském městě Talkha. Hlavním stavbyvedoucí byl Jiří Drofa (*rozhovory s panem Drofou a panem Topičem najdete v publikaci*

„PSG: Sto let, tisíce příběhů“) a přípravařkou stavby Marta Hlušítková, oba vynikající odborníci. Po třech měsících za mnou přijela rodina, se kterou jsme v Egyptě strávili rok a půl. Byla to obrovská zkušenost pro mě i pro ně. Starší syn tam začal chodit do školy, která fungovala při české ambasádě. Někde tam možná pramení jeho zájem o cizí země.

Po dokončení egyptské zakázky jsem realizoval několik staveb v Čechách, ale brzy se objevila další výzva – možnost stavět elektrárnu v Pákistánu. Takže jsem do této země vyjel na stavební průzkum a byli jsme domluveni, že po zahájení výstavby budu zase jejím vedoucím. V Pákistánu jsem začal navazovat kontakty s potenciálními místními partnery a plánoval, že rodina po nějaké době zase přijede za mnou. Jenomže jednoho dne, kdy jsme zase měli vyrazit na jednání s místní firmou, mi volá kolega: „Dneska nikam nepojedeme, je tady vojenský převrat!“ V té době totiž pákistánská vojenská

junta svrhla premiérku Bénazír Bhuttovou. Bylo to v roce 1996, kdy jsme ještě komunikovali s domovem jen přes telefon, takže manželka několik dní nevěděla,

co se mnou je. Z televizních zpráv jenom věděla, že v Pákistánu byl převrat. Naštěstí jsem vše ve zdraví přežil, projekt se už ale nikdy nerealizoval, jelikož se investor s novou vládou nedohodl.

Kolega mi telefonoval: „Nikam nejedeme, je tady převrat!“

Vánoční pozdravy do Egypta

Stavba elektrárny Talkha započala podle podnikové kroniky už v roce 1988. V podnikových novinách z roku 1990 se dočítáme, že „*naš pozdrav a vzpomínky budou směřovat do Egypta, kde na stavbě elektrárny Talkha prožije Vánoce 6 našich pracovníků*“.

Pramen: Podniková kronika a podnikové noviny

Golem v Uměleckoprůmyslovém museu?

Projektem, na který velmi rád vzpomínám, je rekonstrukce Uměleckoprůmyslového musea v Praze, novorenesanční budovy postavené mezi lety 1897 a 1900 podle návrhu architekta Josefa Schulze. Myslím si, že dopadla dobře ke spokojenosti všech zúčastněných stran, protože investor, architekt i do-

avatelské firmy táhli za jeden provaz. Velmi nám pomohla tehdejší dlouholetá ředitelka muzea, paní Helena Koenigsmarková, která se o realizaci rekonstrukce hodně zasloužila.

Při rekonstrukci takto významného objektu na vás opravdu dýchne historie. Každý týden na stavbu chodí památkáři a objevují například různé vrstvy výmalby, takže vidíte, jak se postupně měnila podoba konkrétního sálu. Doneslo se k nám, že pod dnešní budovou muzea kdysi procházela staroměstská hradba, kterou jsme pak i skutečně objevili. Na jedné její straně byla dlažba, na druhé haldy kostí, které tam tehdejší měšťané házeli. Také jsme si říkali, jestli třeba nevykopeme golema, protože muzeum sousedí se starým židovským hřbitovem. Golema jsme nevykopali, zato jsme ale v kupoli objevili časovou schránku s dobovými novinami a mincemi z roku 1900 a s poselstvím příštím generacím.

Skrytá krása opět na očích

Jedním z účelů rekonstrukce Uměleckoprůmyslového musea bylo znovu zpřístupnit sály, které byly v průběhu 20. století přebudovány na depozitáře a kanceláře. Toto technické zázemí, nezbytné pro provoz každého muzea, bylo proto přesunuto do dříve nevyužitého podkroví a suterénu. Díky tomu dnes mohou návštěvníci znovu obdivovat reprezentativní, bohatě zdobené prostory, které byly řadu let veřejnosti nepřístupné.

Pramen: Publikace „Rekonstrukce Uměleckoprůmyslového musea v Praze“

Sedm let v Rusku

Díky práci v PSG jsem se podíval také do Ruska, kde jsme realizovali různé stavby. Velkou část našeho tamního portfolia ale tvořila výstavba různých hypermarketů. V Moskvě jsme tehdy dokonce zřídili kancelář a vznikly dvě pracovní skupiny – jedna měla na starosti výstavbu prodejen Metro a druhá síť hypermarketů Globus. V Rusku jsem vyhledával firmy, které byly schopné vyrobit a smontovat ocelové konstrukce a prefabrikáty. Práci se železem Rusové umějí, takže ocelové konstrukce nebyly problém. O něco složitější bylo najít dodavatele, který by byl schopen dodat železobetonové prefabrikáty

v pohledové kvalitě, ale i to se nám nakonec podařilo. A ačkoliv jsem původně počítal s tím, že v Rusku dohlédnu na realizaci jednoho hypermarketu a vrátím se, nakonec jsem tam strávil sedm let.

Na kolegy, se kterými jsem pracoval na zahraničních zakázkách, dodnes rád vzpomínám. Při montážích v zahraničí se navazují opravdu dobré kamarádské vztahy, protože s těmi lidmi třeba rok bydlíte, pracujete a trávíte

„O lidech, se kterými pracujete v zahraničí, se dozvíte úplně všechno.“

veškerý volný čas. Tudíž o nich víte úplně všechno a často tak vznikají celoživotní přátelství. Spoustu inspirativních lidí, se kterými byla čest spolupracovat, jsem ale během své kariéry u PSG potkal i v Čes-

ku. Kdybych měl jmenovat alespoň některé z nich, tak to byl určitě Rudolf Skaunic, Viktor Hýbner (*rozhovor s panem Hýbnerem najdete na straně 47*), Luděk Klíma nebo třeba Karel Topič. To jsou všechno lidé, kterých si vážím z osobního i profesního hlediska a považuju je za svoje životní mentory.

Když jde do tuhého

Za důležité považuju dodržování rituálů. Klasika je „glajcha“ (*rituál spojený se zakončením hrubé stavby, kdy se na střešku stavby umísťuje nejčastěji stromek, pozn.*). Na stavbách, které jsem vedl, se také slavilo zahájení stavby nebo kolaudace celé budovy. Jsem rád, když se lidé z kolektivu sejdou i mimo práci třeba na bowling nebo jakoukoliv jinou akci, která utuží kolektiv. Když totiž tým drží při sobě, tak nenastane problém, ani když jde do tuhého a je potřeba zabrat.

Za klíčovou hodnotu ve stavebnictví považuju férovost. Investor, projektant a dodavatel prostě musí táhnout za jeden provaz. Pokud k sobě přistupují jako k soupeřům, dopadne to špatně. Důležité je i celkové nadšení pro věc a jasně stanovený cíl, jak by projekt měl běžet, aby byl zákazník spokojený. Na všech stavbách, kterými jsem prošel, bylo nejdůležitější to, jaký se sešel kolektiv a jeho ochota se semknout a udělat maximum pro to, aby vše dopadlo co nejlépe.

Budova Uměleckoprůmyslového musea po rekonstrukci.

Zdroj: Osobní archiv Emila Béma

Interiér Uměleckoprůmyslového musea po rekonstrukci.

Zdroj: Osobní archiv Emila Béma

Emil Bém na stavbě elektrárny v egyptském městě Talkha, rok 1993.

Zdroj: Osobní archiv Emila Béma

K PRŮMYSLOVÝM STAVBÁM MĚ PŘIVEDLA DIPLOMOVÁ PRÁCE

Příběh Jiřího Fialky (*1956)

zámečnický mistr, přípravář

→ Narozen roku 1956 v Gottwaldově, místní část Zlín.

→ Absolvoval gymnázium v Otrokovicích, pokračoval oborem Technologie výroby stavebních hmot a dílců na VUT v Brně.

→ Do PSG nastoupil v roce 1980 jako mistr v zámečnické dílně.

→ 40 let pracoval jako přípravář na nejrůznějších zakázkách pro PSG.

→ Mezi své nejsložitější zakázky řadí bývalý Dům rekreace ROH nebo sklad vyhořelého jaderného paliva v Temelíně.

„V diplomové práci jsem se zabýval tím, jak množství mletého vápence ve směsi ovlivňuje povrchovou kvalitu betonu. K tématu mě přivedl Ing. Jiří Čmach z PSG, kde tehdy řešili, jak vyrábět beton pohledové kvality pro stavby v Západním Německu,“ popisuje Jiří Fialka osudový moment, který ho nasměroval do Průmyslových staveb Gottwaldov.

Z Gottwaldova, ale ze Zlína

Narodil jsem se v Gottwaldově – místní část Zlín. Těší mě, že mám tak v rodném listě uvedené jméno, ke kterému se později vrátilo celé město. Vyrůstal jsem ale v nedalekém Tlumačově, kde maminka dělala ředitelku mateřské školy. Když jsem se hlásil na gymnázium do Otrokovic, měl jsem trochu obavy. V devítce jsem totiž chodil do náboženství. Přesto mě na gympl přijali. Já jsem ale pořád ještě nevěděl, co dál. Tatínek byl, jak se to tehdy nazývalo, komerční inženýr. Šikovný chlap, který si doma uměl poradit se vším, a navíc měl talent na jazyky. Když jsem se rozhodoval, kam po gymnáziu, tak mi táta řekl: „Stavět se bude vždycky.“ Také se mi líbilo, že stavařina má svým zaměřením tak nějak blíž k člověku než jiné technické obory.

Švýcarský exil

S mými rodiči souvisí ještě jedna zásadní křížovatka, kvůli které se můj život mohl ubírat úplně jiným směrem. V létě roku 1968 jsme využili nových možností a vyrazili jsme přes Jugoslávii do Itálie. My jsme měli rodinu ve Vídni, takže jsme nepotřebovali devizový příslib (*potvrzení možnosti směny korun za cizí měnu, pozn.*), protože se naši příbuzní zaručili, že nám cestu budou financovat. Ve skutečnosti jsme v Jugoslávii prodali pár věcí, po kterých byla poptávka. Získané dináry jsme pak vyměnili za italské liry. Na italsko-švýcarských hranicích nás zastihl srpen 1968. Švýcarská vláda vydala nařízení, že nemůžeme bivakovat ve

„Mohli jsme zůstat ve Švýcarsku, ale maminka nechtěla opustit rodiče.“

stanech na hranicích, a na své náklady nás Švýcaři ubytovali v blízkém hotýlku. Rodičům nabízel, že můžeme v zemi zůstat jako uprchlíci, táta by se určitě se svou znalostí jazyků uchytil. Navíc si uměl představit, jak

to u nás asi bude vypadat. Nicméně maminka v žádném případě nechtěla opustit svoje rodiče, kteří už byli v letech. Takže jsme se vrátili.

Zkouška z vědeckého komunismu

Po maturitě jsem se hlásil do Brna na obor Pozemní stavitelství, jenomže do přihlášky si člověk musel napsat obory dva. Tak jsem si jako druhý, záložní obor napsal „Technologie výroby stavebních hmot a dílců“. Když jsem se vrátil z dovolené s rodiči, k mému překvapení na mě doma čekal dopis, ve kterém stálo, že jsem byl přijat právě na onen druhý obor. Tak jsem na něj nastoupil s postranními myšlenkami, že třeba časem přestoupím. Obor mě ale nakonec začal bavit, tak už jsem u něj zůstal. Ani na tento obor mě ale nevzali jen tak. V přijímacím dopise stálo, že podmínkou přijetí na studium je absolvování měsíční brigády na nějaké stavbě. Tu jsem splnil u zemědělského družstva v Rouchovanech, kde jsem mimo jiné z dálky sledoval výstavbu přehrady Dalešice pro vznikající Jadernou elektrárnu Dukovany.

V brněnských hospůdkách jsem jako student moc času netrávil, protože jsem závodně hrával tenis za Techniku Brno a škola sama o sobě byla náročná – vždyť nás učily velké kapacity ve svých oborech. Jeden z vyučujících se například podílel na objevu 104. prvku periodické soustavy, tehdy zvaného podle sovětského fyzika kurčatovium (*dnes se prvek nazývá rutherfordium, pozn.*). Přestože nás tedy učili kvalifikovaní lidé, doba se při studiu samozřejmě projevovala, například povinnými předměty jako Dějiny mezinárodního dělnického hnutí, Marxisticko-leninská filozofie nebo Vědecký komunismus. No a jelikož jsem usiloval o prospěchové stipendium, tak jsem i z těchto předmětů potřeboval jedničku. Jenomže mi tyto věci do hlavy moc nelezly, takže na Vědecký komunismus jsem musel jít rovnou třikrát, než jsem ji vybojoval.

Betonářská alchymie

Můj nástup do PSG přímo souvisí s diplomovou prací. Její téma jsem si vybral po konzultaci s inženýrem a kandidátem věd Jiřím Čmachem, odborníkem na výrobu prefabrikátů. Pro něj nebyl problém vymyslet zadání diplomové práce, které by bylo v praxi přínosné i pro Průmyslové stavby, kde pracoval. Měl jsem zjistit, jak ovlivňuje množství jemně mletého vápence, takzvaného filleru, kvalitu povrchu betonových prefabrikátů. PSG už tehdy vyváželo do Západního Německa pro firmu Staudinger prefabrikované dílce pohledové kvality, tedy bez pórů na povrchu. Takže mým zadáním bylo zjistit, jaké je ideální množství vápence přidávaného do směsi, aby se této kvality dosáhlo. V praxi to vypadalo tak, že jsem do malých forem odléval betonové

směsi s různým množstvím vápence. Přitom mi všemožně a velmi ochotně pomáhali zaměstnanci PSG, jak mistři, tak dělníci, většinou už zkušení betonáři. Některé z nich jsem později potkával jako své kolegy, protože jsem se po škole do PSG vrátil.

Dva světy – západní a náš

Do Průmyslových staveb jsem nastoupil na pozici zámečnického mistra. V naší dílně jsme pak vyráběli do prefabrikátů takové kování, aby prvky měly co nejjednodušší tvar a výroba byla co nejlevnější – nevýhodou ale byla složitější montáž. Na stavbách v Západním Německu se naopak upřednostňovala rychlejší montáž i za cenu vyšší ceny.

„Ve výrobě prefabrikátů se ustálily dva standardy – západní a náš.“

Proto se postupně při přípravě i výrobě ustálily dva standardy, „západní“ a náš. Ne, že by snad lidé nechtěli vždy dělat to nejlepší, člověk se samozřejmě snažil vy-

rábět kvalitně i pro naše stavby. Ale byla cítit taková nechuť celého systému ve smyslu: „Proč dělat něco lepšího, když to nikdo neocení a v této republice to stačí?“

Kvítkovická legenda

Výrobna prefabrikátů v Kvítkovicích, kam pan Fialka nastoupil jako zámečnický mistr, vyrábí prefabrikáty pro PSG i další odběratele od roku 1973 dodnes. Zajímavostí je, že už za socialismu kvítkovická prefa využívala „západní“ technologie – měřicí a stříhací stoly firmy Peddinghaus pro výrobu ocelové výztuže do prefabrikátů.

Pramen: Brožura k otevření výroby prefabrikátů a ohýbárny výztuže

Tužka, guma, kalkulačka

Po necelých dvou letech jsem byl převelen do přípravy výroby a těžké montáže. Kdyby to bylo na mně, zůstal bych mnohem delší dobu v provozu, ale vedoucí usoudili, že už mám praxe dost a příprava potřebuje posily. V nové pozici připraváře jsem měl na starosti kontrolu projektu. V podstatě tedy to, aby

prefabrikované prvky „seděly“ do celé konstrukce a bylo je možné smontovat dohromady. Výhoda tehdejší doby spočívala v tom, že jsem jako přípravář dostal celý projekt, který se skládal z výrobní a montážní dokumentace. Při kontrole jsme se soustředili na klíčové prvky, protože kdyby chtěl člověk všecko stoprocentně zkontrolovat do posledního detailu, musel by projekt znovu sám nakreslit.

Co se týká pracovních pomůcek, tak mi v 80. letech stačily tužka, guma, kalkulačka a rýsovací pera. Technologické postupy se psaly propiskou a sekretářka je přepisovala přes kopírák na psacím stroji. Nebyly žádné stolní počítače, žádné mobily. Když jsem třeba připravoval projekty pro Západní Německo, tak jsem si nalinkoval síť, kam jsem rozepsal typy a počet prefabrikovaných prvků. No a pokud došlo ke změně projektu a nějaké prvky dodatečně přibyly, tak jsem část linek vygumoval a řádky „zahustil“. Takže postupy práce byly, z dnešního pohledu, starodávné. Ale v jednoduchosti je krása, protože člověk dostal kompletní projekt, rozepsal výrobu a montážní postupy, a bylo hotovo.

Revoluce změnila vše

Po revoluci se samozřejmě leccos změnilo. Výrazně ubylo zakázek, protože klesla poptávka po průmyslových stavbách. Z toho plynuly změny i pro nás, protože se stavební firmy začaly ucházet o zakázky ve výběrových řízeních. Takže jsme pro zákazníky museli vypracovat technickou a cenovou nabídku, se kterou jsme vstupovali do výběrového řízení. Tím se hodně proměnila samotná povaha mojí práce, protože za projekt už více odpovídal samotný projektant. My jsme sice pořád jeho práci kontrolovali, ale už ne tak detailně. Podíleli jsme se spíše na nabídkové činnosti. Také projekt už se nepředával celý, ale například po patrech. Vlivem poptávky se navíc změnila i celková orientace firmy, takže jsme se postupně zaměřili spíše na stavbu obchodních domů a velkých logistických parků.

Vazníky pro Temelín

Velmi specifickou a náročnou stavbou, co se týká přípravy, byl sklad vyhořelého jaderného paliva pro Jadernou elektrárnu Temelín. Zatímco stavbu Dukovan jsem sledoval z povzdálí, tak na části Temelína jsem se už přímo podílel. Abychom mohli pracovat v Temelíně, museli jsme absolvovat speciální školení. U této zakázky jsem velmi dbal na pečlivost a osobně jsem byl u přebírání každé armatury, která se

zabudovávala do našich konstrukcí. Kontroloval jsem podle štítků a „žebírek“ na tyči, jestli konkrétní armatura odpovídá tomu, co má do těch prefabrikátů jít. Několikrát jsem byl i přímo v Temelíně, protože u těchto těžkých prvků byla velice složitá montáž. Z jaderné elektrárny jsme měli přiděleného velmi důsledného bezpečnostního technika, který hlídal, aby montážní postupy odpovídaly přísným bezpečnostním pravidlům.

Svatá trojice přípravě

Svatá trojice přípravě je – pečlivost, důslednost a zodpovědnost. Toho jsem se držel a nebyl jsem sám, takoví byli i moji kolegové a nadřízení. Řekl bych, že v PSG vždycky přetrvával „baťovský duch“, což se projevovalo právě důsledností a organizovaností. Když člověk řekl, že něco udělá, tak to opravdu udělal. Věděl jsem, že se na kolegy můžu spolehnout.

Považuji za celoživotní štěstí, že jsem narazil hned zkraje na lidi, kteří mě naměřovali k práci na průmyslových stavbách, kde jsem mohl uplatnit svou odbornost a zkušenosti. Měl jsem taky štěstí, že na vedoucích pozicích v PSG byli

„Abychom mohli pracovat v Temelíně, museli jsme absolvovat speciální školení.“

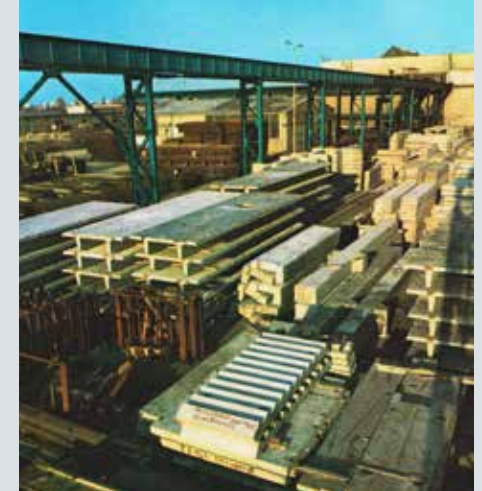
schopní lidé, jako již zmíněný inženýr Čmach, inženýr Matějka (rozhovor s panem Matějkem najdete ve výroční publikaci PSG: *Sto let, tisíce příběhů*) nebo inženýr Bártek (příběh pana Bárta najdete na s. 7). Ti všichni byli

vynikající odborníci, kteří udělali maximum, aby sehnali pro své zaměstnance práci. Proto se jejich podřízení, jako třeba já a moji kolegové, snažili svou práci vykonávat zodpovědně a bez chyb. Na závěr dodám, že jsem se díky práci v PSG na jednom školení seznámil s mojí manželkou, což je pro mě velký životní bonus!

Stavba Domu rekreace ROH, dnešní Hotel Pyramida, v Praze na Dlabačově.

Zdroj: Katalog Průmyslových staveb Gottwaldov

Areál Prefy Kvítkovice, 80. léta 20. století

Zdroj: Publikace vydaná k 60. výročí PSG

Stavba skladu vyhořelého jaderného paliva v Temelíně.

Zdroj: Archiv PSG

VODA NÁM VE STANU DO RÁNA ZMRZLA

Příběh Vlastimila Hanačíka (*1963)

montážní dělník

→ V letech 1978–1981 se vyučil zedníkem na SOU Julia Fučíka v Otrokovicích.

→ V mládí vedl pionýrský turistický oddíl, vztah ke sportu a turistice mu zůstal.

→ Podílel se na stavbě Domu rekreace ROH, Ústavu jaderného

výzkumu v Řeži nebo skladu vyhořelého jaderného paliva v JE Temelín.

→ Jako montér PSG pracoval v Iráku (2. pol. 80. let), Turkmenistánu (2000–2001), Rusku (2008–2009) i na Antarktidě (2005–2006).

„Na ostrově Jamese Rosse nás přivítalo antarktické léto. Přes den bylo kolem nuly, ale v noci mrzlo. Zpočátku jsme spali ve stanech, a když si člověk večer zapomněl strčit flašku s vodou do spacáku, tak mu do rána zmrzla,“ vzpomíná na drsné podmínky při stavbě české polární stanice Vlastimil Hanačík.

Nábor na základní škole

Ke konci základky do školy přicházeli náboráři z různých podniků. Původně jsem chtěl jít na mechanika obráběcích strojů, ale nakonec mě přesvědčili náboráři z PSG. Ze třídy se nás k Průmyslovým stavbám přihlásilo sedm. Nastoupil jsem na tříletý učební obor zedník na podnikové učiliště Průmyslových staveb do Otrokovic poblíž Štěrkoviště. Výuka byla hodně praktická, v prváku jsme chodili na stavby každý druhý pátek, ve druháku už jsme měli dokonce tři týdny výuky a týden v terénu. Pracovali jsme třeba na stavbě rodinného domu, kde na nás dohlíželi zkušení mistři, abychom něco nezkažili. Ve třetáku už nás posílali i na větší projekty, jako byla stavba masokombinátu v Chomutově.

Voláme chlapce mezi stavbaře

„Učební obor zedník je nosným oborem stavební výroby a patří stále k nejvyhledávanějším oborům jak ve stavebních organizacích, tak i při individuální výrobě rodinných domků. Uplatnění v něm najdou všichni řemeslně zruční chlapci, kteří mají vlohly pro samostatnou manuální práci,“ lákala na učební obor zedník brožurka nazvaná Pojďte k nám! Voláme chlapce mezi stavbaře vydaná Středním odborným učilištěm J. Fučíka v Otrokovicích.

Pramen: Brožura SOU Julia Fučíka v Otrokovicích

Za první výplatu dalekohled

Při škole jsem vedl turistický a vodácký oddíl Pionýra, takže jsem s dětmi jezdil jako vedoucí na tábory. Po vyučení jsem mohl pokračovat maturitní nástavbou, ale jelikož jsem už bral pěkné peníze, neviděl jsem k tomu důvod. Z první výplaty, což „*Za téměř celou první výplatu jsem bylo asi 1 620 korun, jsem 1 400 utratil za ruský dalekohled, který mám dodnes. Po vyučení a nástupu do PSG v roce 1981 jsem pracoval na různých stavbách – třeba na slévárně v Malenovicích, fabrice na barevné televizní obrazovky ve Valašském Meziříčí nebo na Urxových závodech (dnešní DEZA, pozn.). Potom jsem musel nastoupit na vojnu u protivzdušné obrany v Kostelci nad Černými lesy, kde jsem ve druhém roce služby dohlížel na stavbu raketových sil.*“

Fotbalový mač proti místním

Z vojny jsem se vrátil v roce 1984, tehdy jsem zase pracoval převážně na Valašsku pod různými stavbyvedoucími, jmenovitě si vzpomínám na Aloise Janíka nebo Josefa Krchňáka. V regionu se tehdy realizovalo hodně průmyslových staveb, třeba haly pro Teslu nebo chemické Urxovy závody ve Valašském Meziříčí, ale pracovali jsme třeba i na stavbě nového pavilonu porodnice ve Zlíně. Podnik měl tehdy mnohem víc lidí, takže to, co se dnes řeší subdodávkou, jsme byli schopni pokrýt sami.

Dělali jsme dvanáctihodinové směny, od šesti ráno do šesti večer, takže jsme si hodiny nadpracovali a každý druhý pátek si mohli vzít volno. Asi proto, že jsem měl instinkt pionýrského vedoucího, jsem chlapy přemlouval, ať ze stavby nechodíme jenom na pivo. Když jsme stavěli v Čechách, tak jsme se například z mé iniciativy vypravili na Říp nebo hrad Hazmburk. A abych je vytáhl na Milešovku, tak jsem jim nakecal, že je na vrcholu vyhlášená hospoda s perfektním pivem. Když jsme tam řádně zpocení vylezli a žádná hospoda v dohledu nebyla, vyslechl jsem si samozřejmě od kolegů svoje. Jindy jsme zase po práci organizovali fotbalový zápas PSG proti místním. Prostě jsem měl rád, když jsme trávili volný čas aktivně.

Vítr strhl lešení

Když jsem se oženil, rozhodl jsem se zrekonstruovat a rozšířit dům. Proto jsem se hlásil na zahraniční montáže, kde si člověk mohl vydělat víc než v Československu. Nejdřív jsem chtěl odjet do Libye, ale tehdy mi řekli, že jsem ještě moc mladý. Až

v roce 1986 se mi podařilo odjet na montáž do Iráku, kde jsem se věnoval tesařské, železářské a betonářské práci. Takže jsem dělal totéž, co doma, jenom za víc peněz. Po návratu z Iráku jsem si pak rekonstrukci domu mohl finančně dovolit, ale nastal zase problém s nedostatkem cihel, který tehdy z nějakého důvodu panoval. I to se mi nakonec podařilo vyřešit přes PSG, protože mi nedostatkové zboží pomohl sehnat jeden z podnikových stavbyvedoucích.

Do zahraničí jsem pracovně jezdil i po revoluci, rok a půl jsem například strávil v Turkmenistánu, kde jsme stavěli kompresorovou stanici na čerpání zemního

plynu. Přestože jsem měl zkušenost z Iráku, těžko jsem snášel tamní počasí. Letní teploty šplhaly klidně přes 40 °C ve stínu. Jindy zase foukal pouštní vítr, který měl takovou sílu, že nám vytrhal podlahy z lešení.“

na tamní poměry „mírně“, tak jsem měl pocit, jako by na mě někdo při práci neustále házel lopaty písku. Na druhou stranu, pro mě jako vášnivého turistu byla výhoda, že jsem se při cestách pro cement podíval do sousedního Íránu, a jen tak na výlet jsem vyrazil do nedaleké afghánské přírodní rezervace. To jsou destinace, kam bych se jinak asi nedostal.

Výsadek v pustině

Nejvzdálenější místo, na které jsem se jako stavař s PSG podíval, byla Antarktida. Na tuto pracovní příležitost mě upozornil Eda Velíšek, kolega a nadšený horolezec. Ten mě přesvědčil, abych nás přihlásil na stavbu české polární stanice, kterou PSG tehdy realizovalo. Přidal se ještě kamarád, tesař Pavel Samohýl, a opravdu jsme vyrazili. Po různých peripetiích nás helikoptérou vysadili na ostrově Jamese Rosse, kde jsme měli začít stavět. Jako první přišlo na řadu naše ubytování – stany. Ty jsme sice částečně zakopali do země, ale i tak jsme si nebyli jistí, jestli odolají povětrnostním podmínkám. Zkouška přišla brzy v podobě tří denní vichřice, kdy jsem jednou rukou držel stan, a druhou sbalené věci. Ty jsem měl v pohotovosti pro případ, že by vichřice zesílila a my se museli schovat do ledovcové jeskyně, kterou jsme měli vyhlídnout jako „náhradní ubytování“.

Vodu s sebou do spacáku

Stanové provizorium bylo samo o sobě drsné, ale počítali jsme, že bude trvat maximálně týden nebo dva, než dorazí materiál. Každé úterý jsme satelitním telefonem

volali do chilského přístavu Punta Arenas, kdy konečně dorazí loď, která měla přivezt materiál. Naše zoufalství dosáhlo vrcholu, když jsme se z telefonátu dozvěděli, že loď jen tak nedorazí, protože narazila na skálu – bylo to zrovna v situaci, kdy už jsme skoro neměli jídlo. Naštěstí nás zachránila argentinská vědecká výprava, která nám při odletu z ostrova shodila helikoptérou zbytky svých zásob. Tím ale útrapy nekončily, protože i když jsme jídlo zakopali pod led, tak nám ho kradly chaluhy (*čeled' antarktických ptáků, pozn.*). No, bylo to náročné. Loď nakonec dorazila za pět týdnů.

Stanici jsme stavěli „nadvakrát“, první rok jsme postavili část a druhý rok jsme se – už zkušenější a připravení – vrátili dodělat zbytek. Ten první rok, kdy jsme nevěděli, co čekat, byly podmínky opravdu kruté. Ve stanu jsem se

co čtvrt hodiny obracel z jednoho boku na druhý, protože tenká karimatka moc nechránila před chladem, ani před tvrdostí promrzlé země. Navíc jsme si museli osvojit i další návyky – třeba strčit si lahev s vodou před spaním do spacáku, aby přes noc nezmrzla. Nebo umýt se v potoku, který stékal z tajících ledovců, když přes den zaskvílo slunko.

„Ve stanu jsem se co čtvrt hodiny obracel, protože tenká karimatka nechránila před chladem.“

Pracovní lidé schopní improvizace

„Pro stavbu polární stanice byli zapotřebí pracovníci, manuálně i improvizace schopní lidé, kteří budou podávat i v extrémních podmínkách Antarktidy perfektní výkon. Všichni členové montážního týmu jmenovaného PSG International, a. s., vzali stavbu za svou a považovali ji za otázku osobní prestiže,“ vzpomínal duchovní otec České polární stanice prof. Pavel Prošek na zkušenost s realizačním týmem PSG.

Pramen: Kniha Antarktida od prof. Pavla Proška a kol.

Pohřešovaný kolega

Napínavé chvíle jsme zažili ještě dva dny před odjezdem, kdy jsme využili poslední příležitost vyrazit na výpravu do okolí. Se skupinou kolegů jsme zamířili na Stolovou horu, jenže jsme netušili, že se za námi „coural“ ještě další parťák. Ten se totiž nejdřív vydal na obchůzku s geologem, který v terénu

pátral po fosiliích a vzorcích hornin. Jenomže se potom rozhodl, že se od geologa odtrhne a dožene nás. Bohužel se rozhodl postupovat podél okraje hory, zatímco my jsme šli napříč, takže jsme se minuli. Netušili jsme, že máme na někoho čekat, takže jsme se po čase vrátili na základnu. Po nějaké době dorazil do tábora i ten geolog, od kterého jsme se teprve dozvěděli, že se někdo vydal za námi.

Když začala padat tma a kolega se stále nevracel, tak nám bylo jasné, že je něco špatně. Nicméně organizovat záchrannou výpravu v noci nemělo smysl. Rozhodli jsme se počkat do rána, i když jsme pochopitelně byli všichni

„Při výpravě do okolí se nám ztratil kolega, který musel být celou noc v pohybu, aby nezmrzl.“

nervózní. Druhý den ráno jsme se rozdělili na tři pátrací skupiny a vydali se pohřešovaného člena týmu hledat – naštěstí ho jedna ze skupin kolem poledne skutečně našla. Kolega nám potom vyprávěl, jak celou noc chodil a cvičil, aby nezmrzl, potom sestupoval

z hory po ledovcovém splazu a marně se pokoušel najít náš tábor. Kromě počasí ho ohrožovali také mroži a tuleni, kteří nebyli rádi, že je ruší v jejich prostředí. Zkrátka to nebyly příjemné chvíle pro něj ani pro zbytek týmu a bylo velké štěstí, že jsme ke konci pobytu nepřišli o jednoho z nás.

Mladí a silní, starší a zkušení

Dnes mi přijde vtipné, že mi podnik po vyučení nabízel byt, když podepíšu desetiletý závazek, a já jsem to odmítl, protože deset let mi přišlo jako dlouhá doba. Kdo ví, kam půjdu, říkal jsem si tehdy. A nakonec jsem u firmy už 45 roků. Díky tomu, že jsem se vyučil zedníkem, jsem si s pomocí kamarádů dokázal zrekonstruovat dům nebo postavit cukrárnu, kterou jsme dřív provozovali. Na oplátku jsem také s lecčím pomohl jim. Co se týká práce, měl jsem štěstí, že jsem po vyučení pracoval v PSG s lidmi, kteří nás postupně zaučili a dokázali nám předat řemeslo. Oni měli zkušenosti, my jsme byli mladí a silní, tak to perfektně klapalo. A když se něco nepovedlo, tak to po nás prostě opravili. Na to jsem si vzpomněl po letech, když jsem učil zedníky a snažil se o stejný přístup. A ti kluci se ke mně dodnes hlásí.

Střední odborné učiliště J. Fučíka v Otrokovicích.

Zdroj: Katalog Průmyslových staveb Gottwaldov

Tým PSG, který realizoval stavbu České vědecké stanice na Antarktidě. Vlastimil Hanačík na snímku v bílo-modré kombinéze.

Zdroj: Archiv PSG

Česká vědecká stanice J. G. Mendela na ostrově Jamese Rosse.

Zdroj: Archiv PSG

V PSG JSEM POZNALA MANŽELA I NEJLEPŠÍ KAMARÁDKU

Příběh Ivany Horské (*1952)

projektantka, pracovnice vnitřních služeb, referentka

- Narodila se roku 1952 v Kroměříži, ale vyrůstala v Přerově.
 - Na VUT v Brně vystudovala obor Technické zařízení budov.
 - V PSG nastoupila nejprve do projekční kanceláře, v roce 1979 ale přešla do oddělení vnitřních služeb.
 - Roku 1989 odjela jako pracovnice Technoexportu do Iráku, kde měla na starosti provoz ubytování.
 - V letech 2000–2001 zodpovídala za ubytování a stravování pracovníků PSG na stavbě kompresorové stanice v Turkmenistánu.
 - Od roku 2001 do roku 2013 pokračovala jako referentka správy majetku a administrativní pracovnice v PSG.
-

„Můj pracovní život začal v PSG a podniku jsem s krátkými přestávkami zůstala věrná až do odchodu do důchodu. Díky práci pro Průmyslové stavby jsem získala rozhled v oboru a možnost dále se vzdělávat. V neposlední řadě jsem v PSG poznala přítelkyni na celý život a hlavně manžela, i když ten už bohužel zemřel,“ shrnuje Ivana Horská.

Nejlepší kruh

Narodila jsem se roku 1952 v Kroměříži a podle maminky tehdy do pokoje svítilo sluníčko. Jelikož můj tatínek byl voják z povolání, stěhovali jsme se kvůli jeho službě nejdříve do Brna, a poté do Přerova, kde jsme zůstali až do mých osmnácti let. Po maturitě na SVVŠ (*střední všeobecně vzdělávací škola, obdoba dnešních gymnázií, pozn.*) jsem zvažovala, že půjdu studovat pedagogickou fakultu do Olomouce. Maminka totiž byla učitelka. Ale nakonec jsem si to rozmyslela, hlavně kvůli tělocviku, a nastoupila na Fakultu stavební VUT v Brně, obor Technické zařízení budov. Tam jsme se zabývali vším, co se pojí s funkčností stavby, takže předmětem studia byla elektroinstalace, voda, kanalizace, vzduchotechnika a tak dále. V našem kruhu jsme byly pouze tři dívky, jinak samí kluci.

Na studium vzpomínám velmi ráda, protože mi celkem šlo a měli jsme opravdu výbornou partu. Organizovali jsme se v SSM (*Socialistický svaz mládeže, pozn.*), který jsem v našem kruhu vedla. Byli jsme bezvadný kolektiv jak ve škole, tak na Mánesových kolejkách, kde jsem bydlela. Za naši práci při organizaci různých akcí jsme potom za odměnu jezdili na zájezdy do tehdejší NDR (*Německá demokratická republika, pozn.*) a Sovětského svazu. I po více než padesáti letech se s tehdejšími spolužáky scházíme.

Těžké začátky v projekci

Po škole jsem se rozhlížela, kam nastoupím. Umístěnky se našťestí v roce 1975, kdy jsem promovala, už nepředělovaly. Znovu mi padla do oka Olomouc, kde jsem si našla jako potenciálního zaměstnavatele nějakou stavební firmu. Ale došlo mi, že bych musela z Přerova každý den dojíždět, a na to už jsem tenkrát byla líná. Potom jsem našla Průmyslové stavby v tehdejší Gottwaldově, což bylo vyhlášené město stavařů. V PSG mi kromě práce v projekčním oddělení

nabídli i bydlení na podnikové ubytovně v ulici U Náhonu. Mimochodem, ta ubytovna později také spadala do mého pracovního „portfolia“.

Nejprve jsem ovšem nastoupila do projekce, kde jsem pobyla asi čtyři roky. Byla jsem ale průměrná projektantka, protože i když jsem vystudovala technickou školu, tak praxe je něco jiného. Člověk dělal ze začátku hodně chyb. Projekční kancelář PSG tehdy sídlila v „jedenadvacítce“, ve třinácté etáži hlavní svitovské budovy. Moji tehdejší vedoucí byli zkušení pracovníci, kteří pečlivě kontrolovali všechno, co jsem udělala. Pokud našli nějaké chyby, tak jsem je musela napravit. A přestože jsem z projekce po čase odešla, jedna z mých tehdejších kolegyně se stala mojí nejlepší a celoživotní kamarádkou.

Na závodech zahraničních a vnitřních služeb

Po odchodu z projekčního oddělení jsem přešla na závod zahraničních a vnitřních služeb (*běžně zkracováno jako ZZVS, pozn.*) PSG, konkrétně na oddělení vnitřních služeb. Tam jsem dostala na starost všechna možná zařízení, která spadala pod PSG, jako byly ubytovny, jídelny, kuchyně, mateřská škola a jesle, rekreační zařízení Stavbař na Miloňově a později také další rekreační středisko ve Vizovicích. V té době byly Průmyslové stavby firmou s velkým F, kde bylo zaměstnáno několiknásobně víc lidí než dnes. Když vezmu v úvahu, že jsme na to byly s kolegyní jenom dvě, neměly jsme toho na starost zrovna málo.

Jenom ubytoven měl podnik několik – ve Zlíně v ulicích U Náhonu, na Zarámí a na Růmech, další v Otrokovicích, Přerově, Ostravě a později i v Praze na Pančákovicích. Právě do Prahy, kde se pronajala část nové budovy jako ubytovací zařízení, jsme ze Zlína zpočátku často jezdili zařízovat vše potřebné a na to ráda vzpomínám, protože jsme se díky tomu jako kolektiv hodně stmelili. Zajímavé to bylo

Ukázka z kroniky Socialistického svazu mládeže

„Pojď s námi, kdo chceš přispět při budování socialismu v naší krásné vlasti. (...) Poznáš nové přátele a kamarády. Není nám lhostejné, že ještě mnoho mladých lidí neumí využívat svého volného času.“ – píše se dobovým slovníkem na úvodní straně kroniky jedné ze základních organizací SSM v Průmyslových stavbách Gottwaldov.

Pramen: Kronika Základní organizace SSM č. 6 z let 1975–1989

i organizačně, protože když jsme potřebovali jet do Prahy podnikovým autem, tak jsme si museli podat žádost na vedení závodu. Většinou jsme museli cestu naplánovat tak, aby jel do Prahy pracovník ze zahraničních služeb, ke kterému jsme se přidali.

Protože jsem se hodně zajímala o společenský život mladých, tak jsem kromě vlastní práce byla aktivní v SSM (*Socialistický svaz mládeže, pozn.*). Jako „svazáci“ jsme organizovali různé akce, třeba známý pochod „Miloňovská třicítka“ nebo „Rallye Miloňov“. Měli jsme i družbu s bratislavským podnikem Priemstav, takže jsme někdy jezdili my na Slovensko a jindy zase oni k nám. Často jsme k těmto akcím využívali naše rekreační zařízení Stavbař na Miloňově.

Za městskou skládkou

V oddělení vnitřních služeb jsem vydržela až do roku 1989, kdy jsem odjela do Iráku. Následovala jsem tam manžela. S ním jsem se seznámila právě v Průmyslových stavbách, když se vrátil ze zakázky realizované naším podnikem v Bangladéši. V Iráku jsem ovšem nepůsobila jako pracovnice PSG, nýbrž jako zaměstnankyně Technoexportu, což byl podnik zahraničního obchodu. Náplň práce se velmi podobala tomu, čemu jsem se věnovala v Československu. Měla jsem totiž na starosti ubytovací kemp pro naše stavaře. Ti tehdy stavěli provoz, který oficiálně neměl přesné určení, ale v utajení bylo budováno zařízení pro zbrojařský průmysl. První kemp, který jsem takto vedla, byl na severu Bagdádu a přezdívali jsme mu „smeťák“, protože se nacházel za městskou skládkou. Později jsme se naštěstí přemístili do Mahmudíje (*také Al-Mahmoudí, pozn.*) na jih od Bagdádu. V Mahmudíji se kemp skládal přibližně z deseti domků, obchůdku, dílen, jídelny, kuchyně a hřiště. Na starosti jsem měla materiální zajištění kempu, vzorně nachystané pokoje pro nově příchozí a podobně. Sehnat některé věci bylo docela složité, jmenovitě třeba toaletní papír, jelikož místní používali na očistu oné části těla konvičky s vodou. U iráckého šéfa stavby jsem tehdy musela sedět několik hodin, než pochopil, že bez klasického toaletního papíru neodejdu, a dal mi svolení, abych papír jela nakoupit na trh. Bohužel, ani tam často nebyl k sehnání.

Na trhu jsme museli shánět všechno, co nepřišlo z Československa nebo tou dobou dokončené československé stavby v Bajdží, kde se rušil kemp, ze kterého jsme získali křesla, postele, povlečení a tak dále. Co nepřišlo, to

jsme si objednávali. Potom přijel kamion, který nám ty objednané věci přivezl. Nicméně ten Arabové na hranicích bohužel kontrolovali tak důkladně, že ho celý přeházeli, takže jsme pak nacházeli hranolky v mase, v konzervách nebo salátech. Kromě toho si také leckdy celníci ponechali, co se jim líbilo.

V turkmenské poušti

V roce 2000 mi pan ředitel Skaunic nabídl, že bych mohla jet dělat „kempnou“ (*osobu odpovědnou za provoz ubytování, pozn.*) do Turkmenistánu. Bylo to krátce poté, co zemřel můj manžel, který měl tuto akci na starost a připravoval ji. Rozhodla jsem se tuto nabídku přijmout, protože v zahraničí nebyl čas myslet na to, že člověk zůstal sám. Plán mi vskutku vyšel, protože vést kemp v této středoasijské zemi bylo velmi náročné. Podobně jako v Iráku se jednalo o zodpovědnost za ubytování a stravování pro pracovníky. Nicméně Turkmenistán byl jeden ze „stanů“, který zůstal po Sovětském svazu, a oproti střední Evropě byl asi dvacet let pozadu.

V „Turkménu“, jak jsme zemi zkráceně říkali, PSG stavělo nedaleko města Sarachs, poblíž hranic s Íránem a Afghánistánem, kompresorovou stanicí na zemní plyn. Kemp ležel asi dva kilometry od vlastní stavby. Náročné bylo zejména to, že v létě jsme se vařili jako v Iráku a v zimě mrzli jako v Rusku. Jednou dokonce napadlo téměř půl metru sněhu, to jsme všichni koukali. V létě jsem zase obdivovala, jak naši pracanti dělali ve čtyřicetistupňových vedrech, to bylo neskutečné. Ráno odjížděli na stavbu, večer se vraceli. My jsme v kempu měli klimatizaci, takže když jsme se schovali do kanceláře, tak to šlo. Ale oni dělali v těch vedrech a přišli značně unavení a totálně zpocení, takže jejich pracovní výkony byly obdivuhodné.

Zahajujeme na novém teritoriu

„Začátky v nové zemi jsou vždy obtížné. Legislativní odlišnosti, jiný stavební řád, licenční řízení a neexistující zázemí stavebního průmyslu tvoří spolu s jinou kulturou a klimatem rámeček, ve kterém se teprve učíme žít a fungovat,“ psal jasnozřivě v podnikovém zpravodaji Spektrum roku 1999 Ing. Miloslav Richter, který se podílel na přípravě projektu v Turkmenistánu.

Pramen: Časopis Spektrum, r. 45, č. 1, prosinec 1999

Velbloudí maso nechtěli

Zajistit zásobování bylo náročné, všechno – od mouky přes zeleninu a melouny až po maso – jsme sháněli na trhu. Člověk musel hledat, smlouvat. Jezdili jsme autíčkem bez klimatizace po farmách a sháněli jiné maso než velbloudí, protože to naši chlapi odmítali jíst. Když se šlo nakupovat, tak se chodilo s batůžkem plným peněz, protože kvůli vysoké inflaci jsme nakupovali za dva nebo tři miliony. V kempu jsme třeba slavili i Vánoce. Tehdy jsem sama zabalila 160 symbolických dárečků pro chlapy, aby si užili svátky. Když kluci přišli, pořádně jsem se lekla, protože se pouze podívali do jídelny, obrátili se a odešli. Tak jsem si říkala, co jsem asi udělala za chybu. Během několika minut se naštěstí vrátili s fotoaparátem, aby si „vánoční scénu“ vyfotili.

Koberce pro prezidenta

Turkmenistán se v mnohém lišil od evropské reality. Na přesun z hlavního města Ašchabadu do Sarachsu člověk potřeboval speciální povolení a získat ho, to si vyžadovalo spoustu „dárečků“ pro lidi, kteří propustku vydávali. Když jsem do země přijela, tak jsem v Ašchabadu strávila celý měsíc, než jsem ji získala. Během cesty dlouhé více než 350 kilometrů jsme narazili asi na pět nebo šest checkpointů, kde pečlivě kontrolovali, jestli příslušné povolení skutečně mám. Dodnes si také pamatuju na obrovská stáda velbloudů, která ráno místní vyháněli na pastvu do pouště. Nezapomenu také na okamžik, kdy se stavba dokončila a měl přijet turkmenský prezident, pro kterého na poušti rozprostřeli stovky ručně tkaných koberců na přivítanou – a on nakonec nepřijel. Přesto, že byl pobyt ve Střední Asii v lecčem náročný, na tu dobu vzpomínám ráda, protože jsem tam potkala skvělé lidi jako třeba Vaška Pretla, Miroslava Milka, Zdena Posoldovou, Miloše Nedbala, a v neposlední řadě „Pecu“ Valentu (*rozhovor s panem Valentou najdete na straně 79*), díky kterým jsem překonala těžké období. V PSG jsem poté pracovala jako referentka správy majetku až do roku 2013, kdy jsem odešla do důchodu. Hezké vztahy s mými bývalými kolegy mi zůstaly dodnes.

Oslava vánočních svátků v Turkmenistánu – Ivana Horská je na snímku zcela vpravo, vedle ní stojí Petr Valenta.
Zdroj: Osobní archiv Ivany Horské

Rudolf Skaunic (druhý zleva v bílé košili), na kterého mnoho lidí v PSG vzpomíná jako na svého mentora, na stavbě kompresorové stanice v Turkmenistánu.
Zdroj: Osobní archiv Ivany Horské

Ubytování v Turkmenistánu pro pracovníky a pracovníce z PSG a ČKD, které Ivana Horská vedla.
Zdroj: Archiv firmy KOMA Modular

MEZI PÍSKEM A BETONEM – STAVAŘEM V IRÁKU A SÝRII

Příběh Viktora Hýbnera (*1945)

stavbyvedoucí a projektový manažer

→ Narodil se roku 1945 a vyrůstal v hanáckém městečku Tovačov.

→ Absolvoval střední průmyslovou školu v Prostějově a obor Pozemní stavitelství na Fakultě stavební VUT Brno.

→ Do národního podniku Průmyslové stavby Gottwaldov nastoupil v roce 1969.

→ V letech 1972–1975 působil na stavbě rafinerie v Iráku.

→ V Sýrii pobýval mezi lety 1977 a 1979 kvůli práci na stavbě výroby železobetonových prefabrikátů.

→ Po revoluci řídil například stavbu obchodního střediska Centro ve Zlíně-Malenovicích nebo české vědecké stanice na Antarktidě.

„Moje maminka mi poradila skvělou věc – abych si před cestou do Iráku pořídil oblek. Když jsem v Bagdádu vystoupil z letadla, byl jsem úplně zmáčený potem. Statečně jsem v saku a kalhotách absolvoval ještě navazující let do Basry, po kterém jsem ‚kvádro‘ vyhodil. Došlo mi, že v místních klimatických podmínkách s ním žádnou parádu neudělám,“ směje se dnes své tehdejší nezkušenosti Viktor Hýbner.

Pražské jaro a rakouské léto

Po základce jsem se rozhodoval co dál. Na gympl se mi nechtělo, strojařina a zemědělství mě také nelákaly. Nakonec jsem nastoupil na stavební průmyslovku v Prostějově, kde mě hodně bavila matematika, a tak jsem se rozhodl pokračovat na Fakultě stavební VUT v Brně. Stavařina je totiž založená na výpočtech – statika, mechanika, beton, pružnost, pevnost a tak dále. Proto jsem si vybral obor Pozemní stavitelství, který všechny tyto prvky spojoval.

Studium ve druhé půlce 60. let bylo svým způsobem „free“, takže na studentský život vzpomínám velmi rád. S kamarádem jsme dokonce využili uvolnění poměrů a vyrazili o letních prázdninách v roce 1967 na motorce do Rakouska. Pořád jsme sice potřebovali nějaký zvací dopis, ale dostat se „ven“ bylo jednodušší než dřív. Ta cesta ale nebyla jen o zábavě, protože jsme si našli brigádu – kde jinde než na stavbě. Najala si nás rakouská rodina, která stavěla dům u Salcburku. Naším úkolem bylo zarážet do země dubové piloty, na kterých pak měl stát samotný dům. To jsme dělali pod dozorem místního „políra“ (*starší název pro stavbyvedoucího, pozn.*). K dispozici jsme měli jen buchar s těžkým závažím, které jsme museli vždy ručně vytáhnout a spustit. Byla to namáhavá práce, ale po několika dnech jsme si zvykli. Brigádou jsme si vydělali několik tisíc šilinků, které jsme stihli utratit během naší další cesty po Rakousku.

Vybavení do Iráku? Karton cigaret a lahev whisky

Do PSG jsem nastoupil na popud stejného kamaráda, se kterým jsem se podíval do Rakouska. Ten byl ze Zlína a řekl mi, že tam je podnik PSG, který má i zahraniční závod (*závod věnující se zahraničním zakázkám, pozn.*). Práce v cizině nás lákala oba, takže jsme chtěli nastoupit spolu. Jenže život se nakonec ubíral jinou cestou, protože kamarád se po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 rozhodl emigrovat, takže do podniku už jsem nastoupil bez něj. Na zahraničním

závodě jsem navíc pobyl jen tři měsíce, než mě převeleli jako mistra do Chropyně.

V Chropyni, kde jsem byl zaměstnaný na stavbě závodu na výrobu umělé kůže, jsem se brzy vypracoval na stavbyvedoucího. Měl jsem štěstí, že jsem tam potkal i Leopolda Grossingera, tehdy už staršího pána, který s podnikem PSG procestoval svět, působil například jako stavbyvedoucí při opravě cihelny na Cejlonu. No a ten si všiml, že jsem šikovný, takže mě prostými slovy „Viktor je dobrej“ doporučil pozdější legendě PSG, Rudovi Skaunicovi. Ruda si mě nechal zavolat a zeptal se: „Umíš anglicky?“ Popravdě jsem přiznal, že neumím. On jen mávl rukou a řekl: „Naučíš se. Poletíš přes Kypr, dostaneš pět liber, koupíš karton cigaret a flašku whisky. Půjdeš na ubytovnu a předáš to chlapům jako ‚zápisné.‘“ Celý pohovor trval asi pět minut, pak už jsem odcházel s tím, že ve svých dvaceti sedmi letech vyrazím do Iráku.

Jak to bylo s manželkami?

„Pracovník nasazený na stavbě má po jednom roce nárok na dovolenou v ČSSR. Rozhodne-li se pro prodloužení pobytu bez nároku na cestu domů, může za ním odcestovat manželka na krátkodobý pobyt bez nároku na příspěvek k dietám,“ praví se v interním dokumentu z roku 1972 týkajícím se zakázky PSG v Iráku, kde pan Hýbner pobýval ještě jako svobodný muž, takže se ho tyto starosti netýkaly.

Pramen: MZA, kniha Kontrolní dny Basrah

Půl dináru za den

Přilet do této blízkovýchodní země v červenci byl klimatický šok. Skoro padesát stupňů ve stínu a nesnesitelná vlhkost. Stačilo popojít dvacet metrů k autobusu a byl jsem úplně mokrý. Oblek zakoupený na radu maminky jsem tak zahodil při první příležitosti. Co se týká práce, my z PSG jsme měli na starosti stavařinu, ale působily tam stovky Čechoslováků z dalších podniků. Pracovali jsme na stavbě skladiště ropných produktů v Muftieh. Bylo to metr nad hladinou moře, což s sebou neslo technická specifika. Například „bečky“, jak jsme tomu moravsky říkali, tedy velké cisterny pro skladování ropy, se nejdřív naplnily vodou, aby si během roku

postupně „sedly“. Kolega tehdy spočítal, že si každá z nich má sednout o 99 centimetrů, a téměř přesně mu to vyšlo. Kromě Čechoslováků jsme pracovali i s místními Araby, kteří byli najímáni na některé subdodávky a pomocné práce. Oproti našim dělníkům doma měli ti arabští dost tvrdé podmínky. Stravu si zajišťovali sami, a pokud spali na stavbě, tak ve stanech. Jejich nábor fungoval tak, že na tržiště v nedaleké Basře přijel nákladák a nabral třicet chlapů s lopatami, kteří se potom lopotili za denní mzdu půl dináru.

Cesta rájem – o Sýrii a Libanonu v podnikových novinách

„Cesta rájem – opravdu je tam taková biblická krajina, po cestách stáda ovcí nebo velbloudí karavany jako v biblické dějepřevě,“ popsal svou cestu po Sýrii a Libanonu tehdejší ředitel Bohumil Kočí pro podnikový týdeník Průmyslové stavby v roce 1966 a pochválil také stopy československého průmyslu v regionu: *„Často narážíme na závody, které zde postavili s československou pomocí a které nám zpravidla slouží ke cti.“*

Pramen: MZA, týdeník Průmyslové stavby, číslo 9, 10. 3. 1966, a 10, 21. 3. 1966

Taxikem 500 kilometrů přes poušť

Po návratu do Československa jsem pracoval na stavbě cementárny v Prachovicích, ale pořád jsem byl mladý, a díky pobytu v Iráku jsem se navíc naučil slušně

„Pračky, ledničky, televize.

V Sýrii na rozdíl od tehdejšího

Československa měli všechno.“

anglicky. Zkrátka jsem se ještě chtěl podívat někam do zahraničí, takže jsem v roce 1977 vyrazil, tentokrát i s manželkou, do Sýrie. Ta se lišila jak od Iráku, tak tehdejšího Československa dostupností spotřebního zboží.

Rádía, televize, pračky, ledničky. Všechno tam bylo. Rádi jsme si užívali vynikající, a přitom levné jídlo v místních restauracích.

Naším úkolem v Sýrii bylo postavit „sloupárnu“, halu na výrobu betonových prefabrikátů. Vzpomínám si na šikovné kurdské tesaře, kteří vždycky ráno stáli nastoupení a čekali na úkoly. Dřevo, v tamějších podmínkách poměrně vzácný materiál, Kurdové vždycky pečlivě očistili a vytahali z něj hřebíky, aby ho mohli znovu použít. Dnes je bohužel ta fabrika, kterou jsme budovali, kompletně zničená válkou, i tak ale na „syrskou anabázi“ vzpomínám rád.

„Jdou tam naši nejlepší lidé“

„Za hranice vyvážíme hlavně duševní práci, projekt stavby, stavební dozor, prostě práci našich techniků a inženýrů. Jdou tam jen naši nejlepší lidé.“ Takto v podnikových novinách hájil tehdejší ředitel podniku Bohumil Kočí zahraniční zakázky PSG proti námitkám, že by se podnik neměl pouštět do zahraničních dobrodružství, když nestíhá stavět v Československu.

Pramen: MZA, týdeník Průmyslové stavby, číslo 10, 21. 3. 1966

Ve volném čase jsme jak v Iráku, tak Sýrii cestovali. V Iráku jsme navštívili Ninive a starověké babylonské památky. Vydali jsme se i do nedalekého Libanonu, což byla krásná země, kde už se ale válčilo. Mezi východním a západním Bejrútem byla kontrolní stanoviště, a když jsme večeřeli v hotelu, tak se z dálky ozývala střelba. Celkově mě ale region uchvátil, vzpomínám si třeba na krásné syrské lázeňské městečko Zahlé, kde jsme tehdy strávili dva dny. Za zmínku stojí i tehdejší cestování, bylo totiž dost dobrodružné. Někdy jsme si vzali taxík a jeli pět set kilometrů po prašných cestách pouští. Při pomyšlení, že by nám třeba praskla pneumatika, mi dnes není úplně dobře.

Aby stál první sloup

Stavebnictví za socialismu se pochopitelně dost lišilo od dnešních poměrů. Nebyly žádné tendry, ale existovalo Ministerstvo stavebnictví jako nadřízený resort. Stavby se dělily do různých kategorií podle důležitosti. Ekonomické stimuly v podmínkách plánovaného hospodářství moc nefungovaly, protože každého jen zajímalo, jestli mám jako stavbyvedoucí podepsané faktury. Nikoho už nepálilo, jestli peníze skutečně přišly. Také někdy šlo víc o „symbolickou práci“, když se spěchalo, aby stál první sloup nějaké haly, ale jak rychle bude stavba pokračovat dál, se už tolik neřešilo.

Po transformaci z mamutího státního podniku na menší akciové společnosti jsme se chtěli hlavně držet toho, co umíme. V 90. letech se hodně zakázek realizovalo v zemích bývalého Sovětského svazu, kde mělo PSG dobré jméno a kontakty. Sám jsem později pracoval na zakázce kompresorové plynové stanice v Turkmenistánu. Ta byla zajímavá z hlediska organizace práce, protože tehdejší partner seděl v Belgii, konzultanti na Ukrajině a já ve Zlíně, takže jsme všechno řešili po telefonu a skrz maily, aniž bych stavbu navštívil.

Na Antarktidu metodou „přískoků“

Jednou z nejzajímavějších staveb, na které jsem během své kariéry v PSG pracoval, byla určitě Česká vědecká stanice Johanna Gregora Mendela na Antarktidě. Ta byla náročná prakticky ve všech ohledech. Museli jsme pečlivě naplánovat, jaké materiály potřebujeme přivést, protože kdybychom něco zapomněli, tak je „vymalováno“. Problémem bylo třeba dostat všechny komponenty z jihoamerického města Punta Arenas přes Drakeův průliv na ostrov Jamese Rosse, kde jsme základnu pro

„Při stavbě stanice na Antarktidě jsme museli pečlivě plánovat. Kdybychom na něco zapomněli, tak je vymalováno.“

Masarykovu univerzitu budovali. Materiál se dopravoval lodí, kterou jsme sice měli přislíbenou, ale ne vždy byla skutečně k dispozici. My jsme se naproti tomu na ostrov dopravovali letecky metodou „přískoků“ přes různé letecké základny. Ani na leteckou dopravu

ale nebyl příliš spoleh, někdy jsme čekali na letadlo i týden.

Na místě jsme se samozřejmě potýkali s rozmary počasí, protože i během antarktického léta někdy bylo na tričko a za chvíli přišla fujavice. Všechno jsme ale přestáli a úkol splnili. Zásadní pro náš úspěch bylo, že se na stavbě sešla mimořádně dobrá parta. V tak odlehleém a izolovaném prostředí totiž reálně hrozí, že si brzo začnete lézt na nervy. Stanici jsme nakonec úspěšně dostavěli a v roce 2006 jsme ji předali k užívání vědcům z univerzity.

Hlavně od stavby neutéct

Naší hlavní zásadou vždy bylo, jak říkal Ruda Skaunic, abychom od žádné stavby neutekli. Je jasné, že v praxi při realizaci stavby leccos „skřípe“. V takovou chvíli je důležité nepřehazovat si odpovědnost jako horký brambor, ale vymyslet, jak problém vyřešit. To platilo pro všechny zakázky, na kterých jsem pracoval. Ať už to bylo Irák, Sýrie, Libye, Egypt nebo tuzemské stavby. Každá země mi něco dala, ale často jsem to ocenil až zpětně. Díky práci ve stavebnictví jsem se podíval na místa, kam bych se jinak určitě nevydal, a to už mi nikdo nevezme.

Manželé Hýbnerovi v Sýrii navštívili také pozůstatky starověkého města Palmýra.

Zdroj: Osobní archiv Viktora Hýbnera

Rozestavěná hala pro výrobu železobetonových prefabrikátů v Sýrii, konec 70. let 20. století.

Zdroj: Osobní archiv Viktora Hýbnera

Viktor Hýbner ve společnosti tučňáků na Antarktidě.

Zdroj: Archiv PSG

NA STAVBĚ JSEM ZAČÍNAL JAKO DĚLNÍK

Příběh Václava Korvase (*1942)

přípravář, hlavní inženýr projektu, vedoucí montáže ocelových konstrukcí

- Narodil se roku 1942 v Ořechově u Polešovic.
 - Vystudoval střední všeobecně vzdělávací školu ve Starém Městě a následně obor Pozemní stavby na VUT Brno (1960–1965).
 - V letech 1965–1972 pracoval v technické přípravě staveb, jako hlavní inženýr projektu působil v letech 1973–1976.
 - Roku 1977 nastoupil do specializovaného závodu jako vedoucí montáže ocelových konstrukcí.
 - Osmnáct měsíců vykonával funkci supervizora montáží ocelových konstrukcí na stavbě v iráckém Bagdádu (1989–1990).
 - Od roku 1996 až do odchodu do důchodu v roce 2009 působil v oddělení přípravy ocelových konstrukcí.
-

„Na střední škole jsem byl průměrný student, co se týká prospěchu, a tak mi její tehdejší ředitel poradil, abych po maturitě šel pracovat jako dělník na stavbu. Nastoupil jsem do Průmyslových staveb Gottwaldov, kde jsem jako první nástroje nafasoval krumpáč a lopatu,“ vzpomíná dnes na své profesní začátky Václav Korvas.

Syn baťovského zedníka

Narodil jsem se roku 1942 v Ořechově u Polešovic jako třetí dítě manželů Václava a Františky Korvasových. Jelikož jsme bydleli na dědině, tak maminka byla v domácnosti a chodila pomáhat sedlákům na pole. Tatínek byl zedník u Baťa a po znárodnění koncernu pracoval v nástupnickém podniku Svit. Díky tomu se podílel například na rekonstrukci slavných „baťovských“ domků nebo na výměně stropů ve svitovské továrně ve Slavičíně. Tři roky před důchodem byl dokonce jmenován stavbyvedoucím na stavbě rekreačního střediska Svit u osadě Leskové u Velkých Karlovic.

Na obecnou školu jsem nastoupil v Ořechově, pokračoval jsem měšťankou (*měšťanská škola, pozn.*) v Polešovicích a středoškolské vzdělání jsem završil stu-

Ředitel školy mi poradil:

„Na vysokou školu se můžeš přihlásit jako dělnický kádr.“

diem na jedenáctiletce ve Starém Městě. Znamky jsem měl průměrné, takže mi její tehdejší ředitel doporučil: „Běž dělat dělníka na stavbu a potom se můžeš přihlásit jako dělnický kádr na vysokou školu.“ Přišlo mi to

jako rozumná úvaha, tak jsem po maturitě nastoupil na stavbu Fatry Napajedla jako dělník Průmyslových staveb Gottwaldov.

Baťa, Stavosvit, či PSG?

Dnešní PSG se hlásí k tradici stavebního oddělení firmy Baťa, které vzniklo roku 1924. V roce 1952 bylo z tehdy již znárodněného podniku Svit (dříve koncern Baťa) vyčleněno stavební oddělení jako samostatný národní podnik Stavosvit. Ten byl roku 1959 sloučen s podnikem Průmstav Brno a přejmenován na Průmyslové stavby, národní podnik, Gottwaldov.

Pramen: Podniková kronika

Dělnické začátky

Moje první pracovní nástroje u podniku byly krumpáč a lopata. Později jsem dělal přidavače zedníkům, rozvážel beton do bednění a dělal pomocníka tesařů. Na konci 50. let se ještě většina staveb dělala z monolitického betonu, pro který jsme montovali bednění. Tesaři vždycky dělali ve dvojici a mě náš tehdejší parták (*vedoucí či předák, pozn.*) přidělil k tesaři Jožkovi Šenkeříkovi, který zrovna přišel z vojny. Rychle jsem se zapracoval, takže se mnou byl spokojený jak mistr, tak stavbyvedoucí. V lednu 1960 jsem přišel na školní oddělení v podniku s tím, že si chci dát přihlášku na Fakultu stavební VUT v Brně, obor Pozemní stavitelství. Když jsem úspěšně složil přijímací zkoušky, tak jsem se stal studentem-stipendistou národního podniku Průmyslové stavby Gottwaldov.

Stipendium mi záviděli

V prvním ročníku vysoké školy jsme polovinu semestru studovali a polovinu pracovali na stavbách. Jako stipendista jsem měl domluveno, že praktickou část si odpracuju u svého podniku, tedy u Průmyslových staveb. Každé léto jsem trávil v práci jako každý jiný zaměstnanec, se zvyšující se kvalifikací se ovšem měnila i náplň mojí práce u podniku. Po prvním a druhém ročníku jsem přes léto ještě dělal s tesařskou partou, ale později už jsem dohlížel na správné provedení výztuže, protože jsem ve škole získal odbornou průpravu v betonu a statice. Být zaměstnancem i studentem zároveň každopádně mělo své výhody. Jako student jsem totiž pobíral stipendium 600 Kčs měsíčně a v měsících, kdy jsem pracoval, jsem k tomu pobíral i plat. Kvůli tomuto „dvojitému příjmu“ si mě někteří kolegové dobírali slovy, která raději nebudu citovat, ale bylo to vždy míněno v dobrém.

„V některých měsících jsem pobíral stipendium i plat, za což jsem si vyslechl různé poznámky.“

Po promoci v roce 1965 a následné roční vojenské službě, kterou jsem strávil mimo jiné stavbou garáží pro vojenskou techniku v Hranicích na Moravě, jsem se vrátil k podniku a s manželkou jsme začali shánět byt. Od známého jsem se dozvěděl, že okresní výbor ČSM (*Československý svaz mládeže, pozn.*) dává dohromady lidi z různých gottwaldovských podniků, kteří by chtěli stavět byty. Díky zapojení do bytového družstva jsme se usadili ve Zlíně, což předurčilo moje další profesní směřování.

Jak to bylo s bydlením?

Mnoho mladých lidí po nástupu do podniku řešilo logickou otázku – kde bydlet? Podpořit v úsilí o vlastní bydlení je měl tzv. fond kulturních a sociálních potřeb. V podnikové kronice z 60. let se v oddíle Péče o pracovníky píše: „Poskytlí jsme bezúročné a nenávratné půjčky na stavbu 42 rodinných domků (585 000 Kčs), na stavbu 47 bytových jednotek prováděných svépomocí (329 000 Kčs) a na stavbu 41 bytových jednotek na Nivách (800 000 Kčs).“

Pramen: Podniková kronika

Nestraník ekonomem? Nikdy!

Na podstatnou část mojí kariéry samozřejmě mělo vliv to, jaká byla doba. Když jsem v osmašedesátém roce nesouhlasil se vstupem vojsk Varšavské smlouvy, tak mi nadřízený napsal: „Na dva roky vám zastavujeme postup.“ Ale svoji práci jsem dělal dobře, takže pracovat mě nechali dál. Přesto jsem pocítil důsledky toho, že jsem nebyl ve straně (*Komunistické straně Československa, pozn.*). Ředitel jednoho ze závodů mi na školení nabídl, abych k nim šel dělat ekonom. Ekonomika mě bavila a ten ředitel byl vynikající chlap, takže zájem jsem měl. Jenomže na schůzi závodní buňky KSČ jeden z jejích členů proti mně vznesl námitku, že jako nestraník přece nemůžu dělat ekonom. A jistě jen „náhodou“ funkci ekonomy získal právě ten člověk, který proti mému přijetí protestoval.

Přesto jsem se v průběhu kariéry dostal k různé zajímavé práci. Hned po vysoké škole jsem nastoupil v technické přípravě staveb, kde jsme projektovali technické zázemí, jako například provizorní vozovky, přípojky, jeřábové dráhy ap. Později v 70. letech jsem se stal hlavním inženýrem projektu – mým úkolem v této roli bylo dohlédnout, aby projektant stavby navrhoval použití technologií, které budeme jako podnik schopni v praxi realizovat. Roku 1977 jsem přešel na závod specializovaných prací jako vedoucí montáže ocelových konstrukcí, což se ukázalo jako správná volba.

Zprávy o revoluci jsme měli z rádia

Už od svých začátků v PSG jsem se chtěl podívat do zahraničí, a proto jsem žádal o přeložení na zahraniční závod. Nebylo mi vyhověno a později už jsem se kvůli rodině na zahraniční výjezdy nehlásil. Dostat se pracovním do zahraničí se mi podařilo až v roce 1989, kdy PSG v Iráku realizovalo stavbu provozu Daura, jejíž součástí byla i montáž čtyř nebo pěti tisíc tun ocelových konstrukcí, takže se jim moje specializace velmi hodila. V červnu roku 1989 jsem tak na osmnáct měsíců vyrazil do Iráku, kde jsem tudíž pobýval i v době, kdy se v Československu odehrával listopadový převrat. Ten jsme v Iráku sledovali prostřednictvím rádia a psaných zpráv, které se k nám dostávaly přes fax. Nicméně dějiny nám tam do života vstoupily ještě mnohem výrazněji v létě roku 1990, když Irák napadl sousední Kuvajit.

Evakuace z Iráku

Po invazi jsme ještě asi měsíc dále pracovali, ale v průběhu září nám lidé z Technoexportu (*podnik zahraničního obchodu, pozn.*) řekli, že pojedeme domů. Přistavili pro nás dva autobusy, a protože z Iráku tehdy kvůli válce s Íránem a okupací Kuvajtu nelétala civilní letadla, odvezli nás na letiště do syrského Damašku. Celník z pasové kontroly od nás vybral doklady a za chvíli je přinesl zpátky s razítkem „výjezdní vízum uděleno“. Přes další kontrolní stanoviště, kde nám velmi důkladně prohledávali zavazadla, mě protáhl arabský kolega, který s námi jako zástupce investora pracoval na stavbě. Když jsme čekali na odlet, přišel najednou znovu ten člověk z pasové kontroly, doklady nám opět vzal, a když se s nimi vrátil, v pase stálo – „výjezdní vízum neuděleno“.

Později jsem se doslechl, že prezident Havel se měl údajně vyjádřit o iráckém režimu jako o fašistické diktatuře, což podráždilo tamní úřady. Dodnes ale nevím, jestli to tak skutečně bylo, nebo za tím byly ještě jiné důvody, o kterých už se nedozvíme. Každopádně jsme museli nasednout do autobusů a vydat se zpátky do Iráku. Ze země jsme se nakonec dostali speciálním letem, který pro nás poslal prezident Havel. Šéfem mise byl bývalý československý ministr obrany generál Vacek, se kterým nás osobně přiletěl vyzvednout mimo jiné i Michael Kocáb jako poslanec Federálního shromáždění. Takže jsem se naštěstí v prosinci 1990 vrátil do Československa, ještě jako zaměstnanec zahraničního závodu.

„Z Iráku jsme se nakonec dostali až speciálním letem, kterým nás přiletěl vyzvednout Michael Kocáb.“

Ruské zakázky

Brzy po návratu jsem přešel nazpět do specializovaného závodu, kde jsem dva roky dělal obchodního náměstka řediteli specializovaného závodu panu Bártkovi (*příběh pana Bárta najdete na straně 7*), a poté jsem pokračoval ve funkci vedoucího montáže ocelových konstrukcí. Jako šéf montáže ocelových konstrukcí jsem skončil v roce 1996 a zůstal jsem na specializovaném závodě jako pracovník v přípravě montážních prací na stavbách. Psal jsem technologické postupy, konzultoval jsem s dodavateli ocelové konstrukce a podobně. V nultých letech jsem se opět pracovně podíval do zahraničí, když jsem jako supervizor působil na dvou projektech v Rusku – mojí poslední zahraniční zakázkou byla montáž ocelové konstrukce obchodního střediska Metro v ruském Krasnodaru roku 2003. O šest let později jsem odešel do důchodu.

Sága rodu Korvasů

Ve firmě s logem PSG jsem pracoval celkem 50 let, z toho 40 let ještě v minulém století. Za podnik jsem se nikdy nestyděl a vždycky jsem říkal, že se mi v PSG líbí. Dodnes rád vzpomínám na mnoho lidí, které jsem díky své práci potkal a jejichž lidských kvalit i odbornosti jsem si velmi cenil. Z úplných začátků můžu jmenovat stavbyvedoucí Valíčka a Kaňurka, pod kterými jsem pracoval ještě jako dělník. Coby hlavní inženýr projektu jsem rád spolupracoval s technickým náměstkem Karlem Šeflem a hlavní inženýrkou projektu Jaroslavou Šeflovou. Z kolegů na specializovaném závodě pak rád vzpomínám na již zmíněného inženýra Karla Bárta, ředitele Pavla Bělohávka nebo ekonoma Jana Mikesku.

Mým odchodem do důchodu působení Korvasů v PSG neskončilo, protože v rodinné tradici pokračuje můj syn Jaromír. Na vysoké škole psal diplomovou práci na téma ocelové konstrukce. Po úspěšné promoci pak šéf technické přípravy inženýr Jiří Čmach přijal syna jako statika na specializovaný závod a Jaromír tím úspěšně začal svoji kariéru ve firmě, kde dnes působí jako technický a výrobní ředitel. Po mém tatínkovi je tedy už třetím Korvasem, který pokračuje v tradici zlínských staveb.

Se skupinou iráckých rybářů – Václav Korvas je na snímku ve spodní řadě vpravo.
Zdroj: Osobní archiv Václava Korvase

Sportovní vyžití pomáhalo udržet na zahraničních montážích dobrou náladu.
Zdroj: Osobní archiv Václava Korvase

Michael Kocáb na palubě letu, kterým byli Václav Korvas a další evakuováni z Iráku.
Zdroj: Osobní archiv Václava Korvase

DĚTSTVÍ JSEM DÍKY PSG PROŽILA V MONGOLSKU A IRÁKU

Příběh Renaty Moravcové (*1967)

recepční v rekreačním středisku Stavbař a v Otrokovicích

- Narodila se ve Vyškově roku 1967 do rodiny se stavařskou tradicí.
 - Pro stavební oddělení firmy Baťa pracoval už její dědeček.
 - První roky života (1967–1971) strávila s rodiči v Mongolsku, kde její tatínek pracoval jako zaměstnanec PSG na stavbě nemocnice.
 - V letech 1972–1974 pobývala s rodiči v Iráku, kde nastoupila do první třídy v malotřídce pro děti československých zaměstnanců.
 - Od roku 1993 do roku 2006 pracovala jako recepční v Hotelu Miloňov, dřívějším rekreačním středisku Stavbař.
 - Od roku 2006 pracuje jako recepční na hlavní budově PSG v Otrokovicích.
-

„Na Miloňově jsem oficiálně pracovala jako recepční, ale v praxi jsem byla ‚člověk pro všechno‘. Vypomáhala jsem v kuchyni, po večerech rozvážela personál domů, připravovala pokoje při střídání turnusů. Na hotelu jsem kvůli holandským turistům trávila i Štědrý den,“ vzpomíná Renata Moravcová na své působení v podnikovém rekreačním středisku Stavbař.

Amerika ve Zlíně

Málem jsem se na svět poprvé podívala v Mongolsku, kde rodiče kvůli tatínkově práci pobývali. Maminka se ale naštěstí stihla vrátit, takže jsem se narodila roku 1967 ve Vyškově. To, že dodnes pracuji pro PSG, mi zřejmě bylo souzeno, protože prvním stavařem v naší rodině byl už můj dědeček, ten stavěl ještě pro Baťu. Měl dokonce odjet na zkušenou do Ameriky, ale nakonec odmítl, protože byl velký patriot. Říkal: „My si tu Ameriku postavíme tady!“ Ale přišla válka, komunisti, a všechno bylo jinak. V rodinné tradici pokračoval tatínek i oba jeho bratři. Po vysoké škole nastoupil do PSG a u firmy zůstal celý profesní život. Díky tomu, kde rodiče pracovali, jsem vlastně na světě. Tatínek se totiž podílel mimo jiné na realizaci 52. budovy v areálu Svitů a maminka, tehdy administrativní pracovnice ve Svitů, chodila okolo s papíry. A tak se seznámili.

Dětství na velbloudovi

První zemí, do které se tatínek díky svojí práci pro PSG podíval, bylo Mongolsko. V jeho hlavním městě Ulánbátaru pracoval na stavbě nemocnice. Práce v zahraničí je nesmírně zajímavá, ale má i své nevýhody. Velkou výzvou pro československé stavaře bylo třeba mimořádně drsné podnebí, kdy v zimě teplota klesala i pod minus 40 °C. Na druhou stranu pak tatínek a jeho kolegové vždycky vzpomínali na tu krásnou, nedotčenou přírodu. Díky tamním průzračným řekám plným ryb byli ve svém žvilu zejména rybáři. Já jsem tehdy byla ještě velmi malá, ale pamatuju si, že jsem se tam třeba svezla na velbloudovi, což by se mi, pokud bych vyrůstala v Československu, asi nepoštěstilo.

V Mongolsku naše rodina zažila také rok 1968 a invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Tatínek byl tehdy se spolupracovníky vybírat stromy, které se měly pokácet, a z nich potom naši tesaři vyráběli stovky oken pro celou nemocnici.

Vrátili se až za několik dní, a tak vůbec netušili, co se doma děje. Pro rodiče i všechny ostatní byla invaze šok a velmi se obávali toho, co bude. Nevěděli, jestli je v Mongolsku jakožto socialistické zemi třeba preventivně nezavřou. Nakonec ale stavbu nemocnice, na kterou se během návštěvy země přijel podívat dokonce prezident Ludvík Svoboda, v roce 1971 dokončili a předali k užívání. Slouží tam dodnes.

Reportáž z mongolských stepí

„V Mongolsku se tvoří nový životní styl a pomáhá řada socialistických zemí. Stavba československé nemocnice v Ulánbátaru patří k této pomoci. Od podzimu 1965 přijíždějí stavaři a technici z Československa – letos je jich na stavbě padesát. Průmyslové stavby Gottwaldov jsou hlavním dodavatelem.“ – úryvek z reportáže Jiskřivě modré nebe uveřejněné v magazínu Svět v obrazech roku 1970.

Pramen: Svět v obrazech, číslo 27, 7. července 1970

Irácká jednotřídka

Po návratu jsme se v Československu dlouho neohřáli. Tatínek byl totiž větší světoběžník než dědeček a hned využil další příležitosti, jak se podívat za hranice. Po úspěšné stavbě nemocnice v Mongolsku byl vyslán do irácké Basry, kde se stavěla ropná rafinerie – velký projekt, na kterém se podílela řada našich firem. Jakmile se tam po několika měsících tatínek trochu zabydlel, vyrazily jsme i s maminkou za ním. Pobyt v Iráku už pro mě byl hodně jiný, protože zatímco v Mongolsku jsem ještě prožívala bezstarostné dětství, v Iráku už mi začala povinná školní docházka. Nechodila jsem samozřejmě do místní školy, protože jsem arabsky neuměla a myslím, že tehdy tam ani děvčata chodit do školy nemohla.

„V Iráku jsem nastoupila do školy pro československé děti, kde měl učitel na každý ročník asi 10 minut.“

Byla to jednotřídka, pan učitel měl na každý ročník asi 10 minut. Takže v praxi to byla spíš taková škola hrou, protože všechno samozřejmě nemohl stíhat. Jelikož někteří z nás bydleli v českém činžovním domě v centru Basry a někteří v pronajatých rodinných domech, svážel nás do školy autobus. Pamatuju si, že jsme arabského řidiče vždycky hlasitě povzbuzovali, aby na to pořádně šlápl. Měli jsme totiž velkou srandu z toho, jak pak autobus na místních nerovných silnicích skákal. Jednou jsme dokonce skončili v příkopě, ale naštěstí jsme to odnesli jen modřinami.

Poznávání vlajek

Pro nás děti bylo samozřejmě úžasné, že jsme v tamních téměř padesátistupňových vedrech mohly ze školy jet přímo na bazén, který měli naši zaměstnanci celý k dispozici. Díky tomu jsme se naučili výborně plavat, což jsem později využila v plaveckém oddíle. Kromě bazénu bylo pro mě oblíbenou zábavou sledování velkých za oceánských lodí, které připlouvaly do Basry. Jejich horní paluba byla totiž ve výšce našeho balkónu, a já tak podle vlajek mohla hlásit rodičům, ze kterého státu světa připlouvají.

Jelikož jsme ve společné prádelně měli televizi, mohli jsme se dívat na pohádky od Disneyho, jako byl Pepek námořník nebo Kačer Donald, o kterých si moji vrstevníci v Československu mohli nechat jen zdát. Problém nebyla ani Coca-Cola, což bylo doma úzkoprofilové zboží. Celkově na část dětství strávenou v Iráku vzpomínám ráda a s některými spolužáky z té doby se navštěvujeme dodnes.

Ve stopách Hanzelky a Zikmunda

Z Iráku domů jsme jeli po vlastní ose autem. Cesta se tak proměnila v silný zážitek, protože jsem poprvé v životě viděla moře. Nezapomenutelné bylo i turecké Pamukkale se sněhově bílými vápencovými vodopády a jezírky horké, průzračně modré vody, kde se v té době mohlo ještě koupat. Toto neskutečné místo je už dnes zapsá-

*Pan Zikmund nám říkal:
„Vy jste jeli stejnou trasou
jako my!“*

no na seznamu UNESCO a koupání je zde přísně zakázáno. Mimo Turecko jsme jeli přes celý Irák, Sýrii a Libanon až do Evropy. Pan Miroslav Zikmund, se kterým jsme ve Zlíně bydleli v jedné ulici, nám později říkal: „Vy jste jeli téměř stejnou trasu jako

my, akorát že opačným směrem!“ Jedním z důvodů, proč se rodiče rozhodli jet domů autem, ačkoliv jsme mohli letět, byla tatínkova touha vidět ještě kousek světa. Věděl, že jako nestraní se za hranice zase dlouho nepodívá.

Po návratu domů pro mě bylo těžké se zařadit do přísného československého školního režimu. Navíc jsem hned vyfasovala opravdu přísnou „soudružku“ učitelku, která na moje „irácké“ vzdělání nebrala ohled. Nakonec jsem ale vše nějak dohnala a po absolvování základky jsem vystudovala Střední průmyslovou školu koželužskou v Otrokovicích. Po maturitě jsem nastoupila do laboratoře Vysokého učení technického, které mělo ve Zlíně odloučené pracoviště zabývající se plastikářskou technologií. Tam jsem například připravovala vzorky pro elektronový mikroskop, pracovala na rentgenovém přístroji nebo vyvolávala fotografie. Byla to zajímavá práce, ale trochu

osamělá, protože člověk trávil veškerý čas zavřený sám v laboratoři. Proto když přišla možnost nastoupit do práce na Hotel Miloňov, který byl mojí srdeční záležitostí, neváhala jsem.

Sanitka pro holandské seniory

Práce na Miloňově pro mě byla svým způsobem návratem do dětství, protože jsme tam jako děti zaměstnanců PSG často trávily léto, ale hlavně každoročně s rodiči jarní prázdniny. Většina personálu, který jsem znala z dětství, tam pořád pracovala. V 90. letech už to bylo pochopitelně trochu jiné, protože rekreační středisko Stavbař pod vedením paní Miladky Kučeříkové začalo fungovat jako klasický komerční hotel, jedno se ale nezměnilo – vždy se tu skvěle vařilo a vládla tu domácká atmosféra. S otevřením světa k nám začala jezdit úplně nová klientela, v týdenních turnusech například senioři z Holandska. O ty jsme se vždycky trochu báli, protože středisko bylo stranou civilizace a než přijela sanitka, nějakou dobu to trvalo. A jelikož se vesměs jednalo o starší lidi, tak jsme tu sanitku bohužel občas volat museli. Horké chvíle také přišly v roce 1997, kdy celou Moravu zasáhly velké povodně. Hotel plný Holanďanů a nám ráno nepřijelo pečivo, maso, ani žádné jiné potraviny, vůbec nic. Tak jsme museli vyrazit svým autem do Rožnova s velkou vodou za zády a pokusit se doplnit zásoby. Naštěstí to dobře dopadlo, my jsme se neutopili a Holanďané neumřeli hladu. Jindy nás zase odřízly od světa sněhové závěje a musela k nám cestu prokousat sněhová fréza.

*„Po revoluci k nám
začala jezdit úplně
nová klientela.“*

Každé Vánoce v práci

Na Miloňově jsem oficiálně pracovala jako recepční, ale v praxi jsem byla „člověk pro všechno“. Vypomáhala jsem v kuchyni, po večerech rozvázela personál domů, připravovala pokoje při střídání turnusů. Na hotelu jsem bydlela, abych byla vždycky po ruce a mohla se starat celý týden o „svůj“ turnus. Přestože jsem tu práci dělala ráda, měla i svoje nevýhody. Hlavně to, že práce na hotelu nikdy nekončí, že za všechny ty roky jsme třeba neměli volné Vánoce a Silvestra. Holanďané je totiž slaví až pětadvacátého, takže na hotel přijížděli už na Štědrý den. Pracovní Silvestry nám tolik nevadily, ale Vánoce nás mrzely. Kromě „holandských“ zájezdů k nám často jezdily děti na školy v přírodě a čas od času se u nás konalo nějaké školení pro pracovníky PSG nebo večírek na oslavu konce roku.

Rekreační středisko Stavbař v datech

1959/1960 – dokončení a převzetí střediska závodním výborem ROH
 1961 – zahájení provozu
 1985 až 1986 – rekonstrukce objektu
 1994 – vznik akciové společnosti PSG – Hotel Miloňov
 2006 – prodej hotelu

Pramen: Podniková kronika a vzpomínky pamětníc

Zpátky mezi svými

V roce 2006 PSG hotel prodalo, já jsem se vrátila do Zlína a rozmýšlela se co dál. Pan Skaunic, který znal z Iráku mého tatínka, mi nabídl, že můžu jít pracovat na recepci PSG, které se zrovna stěhovalo z administrativní budovy na Zarámí do Otrokovic. To byla, možná trochu překvapivě, docela velká změna. V hotelu jsem na recepci byla většinou jen chvíli ráno a večer, zbytek dne jsem pak trávila zařizováním nejrůznějších provozních věcí. Na recepci PSG naopak musím trávit celou pracovní dobu, protože jakmile se na chvíli vzdálím, už někdo čeká za dveřmi. To byl pro mě ze začátku trochu problém. Zároveň tu ale ještě tehdy pracovala spousta lidí, které jsem díky tatínkovi znala z Basry nebo z našich každoročních zimních pobytů zaměstnanců na Miloňově, jako třeba již zmíněný pan Skaunic, pan Hýbner, pan Topič a mnoho dalších. To bylo skvělé, protože jsem zase přišla „mezi svoje“.

Chůze dělá člověka

Povaha mojí práce se za ta léta hodně proměnila, ze začátku jsem například válčila s počítačem, který jsem musela začít používat až na recepci PSG. Dříve recepce sloužila hlavně jako svého druhu ústředna, odkud jsme přepojovali volající na konkrétní pracoviště. To všechno se změnilo s rozšířením mobilů, kde si dnes každý najde, co potřebuje. Frankovaly se také stohy dopisů, hlavně faktur, které se dnes už většinou posílají elektronicky. Proměňuje se i móda a přístup k práci. To se projevuje třeba tím, že dnes si lidé dávají více záležet na tom, co si oblékají. Něco se ale nemění. Například to, že práce na recepci je o neustálém setkávání s lidmi. Za ta léta už podle kroků často poznám, kdo přichází. Ačkoliv se firma generačně hodně obměnila, připadám si tu stále mezi svými.

Tatínek Renaty Moravcové, Ing. Stanislav Moravec, tankuje benzin na mongolské pumpě. Konec 60. let. 20. století.

Zdroj: Osobní archiv Renaty Moravcové

Renata Moravcová jako malá v koňském sedle v Mongolsku.

Zdroj: Osobní archiv Renaty Moravcové

Rekreační středisko Stavbař na Miloňově ve Velkých Karlovicích, 80. léta 20. století.

Zdroj: Publikace vydaná k 60. výročí PSG

Interiér střediska Stavbař, 80. léta 20. století.

Zdroj: Publikace vydaná k 60. výročí PSG

NEJLEPŠÍ ŠKOLOU PRO MĚ BYLA STAVBA KAMPUSU

Příběh Michala Pohla (*1984)

tesař, stavbyvedoucí, projektový manažer

- Vyrůstal na rodinném statku v údolí Moravské brány.
 - Do svých 20 let se aktivně věnoval jezdeckví a výcviku koní.
 - Studoval obor Dřevostavby na VOŠ ve Volyni.
 - Kariéru začal jako montér v divizi protihlukových stěn.
 - Na pozici stavbyvedoucího poprvé působil při stavbě Univerzitního kampusu v Brně-Bohunicích roku 2009.
 - Rekonstrukce a dostavba Grandhotelu Tatra v letech 2016–2018 byla první zakázkou, kterou řídil jako projektový manažer.
-

„Po práci jsme s kolegou sedli do auta a rovnou ze stavby kampusu vyrazili na nejbližší skálu. Díky tomu jsme se poznali nejen po pracovní stránce. Na špagátě jsme si navíc vyčistili hlavu a rozmysleli si, jak budeme na stavbě postupovat krok po kroku,“ říká projektový manažer Michal Pohl.

Dětství na statku

Narodil jsem se do zemědělské rodiny. Mým rodičům patřil statek, k němu provozovali i chovnou stanici. Měli jsme doma jak koně vlastní, tak i od jiných majitelů. Kromě našich pěti jsme se tedy starali někdy i o pět dalších, které k nám dali na výcvik. Věnovali jsme se tehdy westernovému a rychlostnímu ježdění i výcviku koní pro jejich využití při pastevním odchovu skotu. Svoje dětství jsem tedy v podstatě strávil na farmě, což mě hodně formovalo, co se týká přístupu k práci. Té nebylo málo, ale díky tomu jsme byli už od dětství vedeni k zodpovědnosti. Takže jsem se do nějakých dvaceti let intenzivně věnoval chovu a výcviku koní, na což jsem měl i licenci, a přitom jsem absolvoval střední zemědělskou školu. Myslím si, že mi to do života hodně dalo, i když dnes působím v úplně jiném oboru. Následně jsem totiž studoval „dřevárnu“, což byla vyšší odborná škola ve Volyni, kde jsem studoval navrhování dřevěných konstrukcí. Později jsem se přestěhoval do Zlína a díky svému profesnímu zaměření jsem nastoupil do truhlárny PSG jako tesař.

Sebevzdělání na stavbě kampusu

V truhlárně jsem se dostal do divize protihlukových stěn, se kterou jsem rok a půl jezdil po republice a montoval dřevěné protihlukové panely kolem dálnic na severu Moravy. V praxi to vypadalo tak, že jsem byl pět dní v týdnu na montáži a o víkendu doma. Na tento „kočovný“ život si jako stavař musíte zvyknout, ať už jste dělník, stavbyvedoucí nebo projektový manažer. I když už v současné době tak často pracovní necestuji, vždy je dobré na konkrétní stavbě strávit nějaký čas, a tím získat přehled o místních poměrech a vztazích.

Po roce a půl na této pozici si nadřízení všimli, že mám na krku funkční hlavu, a nabídli mi možnost zkusit něco náročnějšího. Tak jsem se stal úsekovým stavbyvedoucím na stavbě Univerzitního kampusu v Bohunicích, kde jsem působil

spolu s kolegou Honzou Láníčkem. Toho si dodnes velmi vážím jako klidného a empatického člověka, se kterým jsme měli společné hobby – horolezectví a s ním spojené trávení času v horách. Od něj jsem se naučil spoustu dovedností, které jsem potřeboval, abych mohl roli stavbyvedoucího zastávat správně. Jelikož kampus byla velká zakázka, kterou PSG realizovalo ve sdružení s dalšími stavebními firmami, potkal jsem tam několik dalších úsekových stavbyvedoucích, mladých kluků po škole. Díky nim, vystudovaným stavařům, jsem za rok a půl v praxi absolvoval zrychlený průřez vysokou školou. Zásadní bylo, že jsem měl zájem a chuť se učit od lidí okolo sebe.

Pečeť PSG nese kampus i nemocnice

Vedle Univerzitního kampusu v Brně-Bohunicích, na jehož stavbě se podílel pan Pohl, se tyčí lůžková část fakultní nemocnice. Také tuto stavbu realizovali na konci 80. let metodou zvedaných stropů stavaři z PSG. Se svými 18 podlažími byla tehdy brněnská nemocnice nejvyšší stavbou, u které byla tato technologie využita.

Pramen: Publikace k 60. výročí PSG

S kolegy do hor

Během stavby kampusu jsme si s Honzou Láníčkem mohli vnitřně odfrknout a endorfinově „zameditovat“ v rámci našich horolezeckých aktivit. Špagáty a další vybavení jsme měli předem nachystané v autě, takže jsme si vybrali nějakou skálu v okolí a tam jsme si užívali zdolávání lezeckých cest a s tím spojených výhledů, dokud nám síly stačily. Horolezectví je pro stavaře skvělý sport, na laně si člověk vyčistí hlavu jako nikde jinde, a přitom protáhne tělo. Když chodíte lézt s kolegy, je to navíc i ideální teambuilding, bez důvěry a spolupráce to prostě nejde.

Kromě Honzy jsem později chodil na skály i s naší přípravářkou Radkou Pšenčíkovou (*provdanou Macháčovou, pozn.*) nebo Pavlem Jirsákem, který mě přijal do truhlárny PSG a později byl jedním ze stavbyvedoucích v mém týmu. S ním jsem také strávil skoro měsíc na treku v Nepálu, kde jsme se vydali až do výšky přes 5 200 metrů nad mořem. Díky lezení a oblibě trávení času v horách, které nás spojovalo, jsme si vybudovali velmi dobré vztahy a takové vztahy považuju za klíčové pro realizaci jakékoliv stavby.

Po dokončení stavby kampusu jsem se stal hlavním stavbyvedoucím rekonstrukce čističky odpadních vod ve Valašských Kloboukách, což byla na poměry PSG relativně malá stavba. Nicméně pro mě to byl další kariérní skok. Vnitřně mě to hodně motivovalo, abych se ukázal v co nejlepším světle. Asi se mi to povedlo, protože jsem poté pokračoval na stavbách „kolem komína“, to znamená u nás ve Zlíně a blízkém okolí. Jednalo se o revitalizaci parku Komenského, rekonstrukce budovy 14 a 15 Bařova institutu v areálu Svit nebo zakázky pro Univerzitu Tomáše Bati – a potom přišel Grandhotel Tatra ve Velkých Karlovicích.

Rekonstrukce Grandhotelu Tatra stmelila tým

První zakázkou, na které jsem pracoval jako projektový manažer, byla rekonstrukce a dostavba Grandhotelu Tatra ve Velkých Karlovicích v letech 2016–2018. Od novostavby, kde začínáte na zelené louce a máte k dispozici kompletní dokumentaci, se rekonstrukce velmi výrazně liší. Je u ní většinou k dispozici pouze část původní dokumentace, takže nikdy nevíte, na co narazíte. A přesně to se nám při rekonstrukci Tatry stalo. V reálné ekonomice stavby se to většinou odrazí v jejím prodražení a v takovou chvíli je klíčové, aby „projekták“ s investorem komunikovali důvod, proč to bude stát víc, než mělo a než byl původní odhad. V ideálním případě investor pochopí, že jste jeho partner, ne soupeř. A to se také naštěstí na Tatře stalo, takže i když byla cena rekonstrukce a dostavby hotelu kvůli změnovým řízením vyšší než původní, investor rozuměl důvodům, a v dalších letech jsme pro něj dokonce realizovali i řadu jiných zakázek. Takže za mě to byl fakt výjimečný výkon, který jsme tam podali.

Na Tatra velmi rád vzpomínám ještě z toho důvodu, že se na ní sešel skvělý tým. Poprvé se mi třeba stalo, že přípravářka, tehdejší nová posila Radka, s námi chtěla být na stavbě. Já jsem dojížděl ze Vsetína, ale Radka bydlela s našimi dělníky a stavbyvedoucími na baráku, takže o stavbě věděla úplně všechno, což bylo skvělé. Celkově ten tým, který jsem tam vedl, to byli nejen mí kolegové, ale i přátelé. S většinou jsem se během své dosavadní kariéry opakovaně setkával. Díky tomu jsme tam nejen pracovali, ale tu stavbu jsme si doslova odžili. Na to vzpomíná celý realizační tým, se kterým pracuji až na menší změny dodnes. Snažíme se zůstat pospolu, protože známe svoje kvality, a právě tato stavba nás kdysi výrazně stmelila.

Případ Grandhotelu Tatra

„Při bouracích pracích jsme narazili na různé ‚stavební perly‘, se kterými jsme se museli vypořádat,“ komentoval Michal Pohl specifika rekonstrukce objektu Grandhotelu Tatra postaveného v 50. letech 20. století.

Zdroj: PSG Report, zří 2017

Výjimečný KAPKA resort

Další příběh, který byl pro mě jako stavaře velmi emotivní, je KAPKA resort. Investora Dušana Kotrlu znám jako jednoho ze svých vsetínských sousedů. To byla výhoda pro navázání obchodního vztahu a při budování důvěry mezi obchodními partnery, což je u složitějších projektů opravdu klíčové.

Projekt byl náročný, protože se v průběhu stavby měnilo její technologické řešení, což je pro stavaře obrovská výzva. Původní projekt jsme tak spolu s investorem nejdřív

„Při realizaci KAPKA resortu jsme řešili i zdánlivé detaily, díky kterým vznikla mimořádná stavba.“

„rozbili“ a potom zase dávali dohromady, ale v jiném provedení, než jak bylo původně plánováno. KAPKA je výjimečná kvalitou vstupních materiálů a architektonicky se také nepochybně jedná o povedenou stavbu. Díky dobře nastavené komunikaci s investorem jsme během realizace mohli postupovat skutečně krůček po krůčku a řešit i zdánlivé detaily, které ale v celkovém součtu rozhodují o tom, jestli bude stavba „jen“ dobrá, nebo mimořádná. U této zakázky jsem tušil, že asi nějaké ocenění získá, ale netušil jsem, že v celorepublikovém měřítku (*KAPKA resort vyhrál ocenění Stavba roku 2023, pozn.*). Jsem také velmi rád, že jsme jako PSG realizovali stavbu, která určitě oživí celý region.

Proč je KAPKA výjimečná?

Jako mimořádný ocenila projekt KAPKA resort také odborná porota prestižní celostátní soutěže Stavba roku 2023. *„Cenu udělujeme za unikátní, výtvarně střídmou a zároveň efektně řešenou, funkčně promyšlenou novostavbu,“* zdůvodnili porotci svůj výběr.

Pramen: Tisková zpráva na webu PSG

Méně odpadů, více obnovitelných zdrojů

Čím dál větším tématem ve stavebnictví je udržitelnost a šetrnost k životnímu prostředí. Stavebnictví jako obor má celosvětově výraznou uhlíkovou stopu a bohužel je také velkým zdrojem znečištění. Proto si myslím, že je důležité, aby se s materiály hospodařilo co nejlépe, aby nevznikalo větší množství odpadu, než je nezbytně nutné. Bohužel jsem ale ve stavební praxi zažil situace, kdy jsme podle projektového výrobního řešení objednali materiál, který ale v realitě nešel použít. A zbytečný odpad byl na světě. V posledních letech pozoruji velký pokrok v nakládání s odpady, ale určitě ještě máme rezervu v jeho produkci. Prostor vidím také pro častější využívání obnovitelných zdrojů u staveb občanské vybavenosti. Doufám, že za svého života ještě ve stavebnictví zažiju v tomto smyslu „renesanci“ oboru směrem k větší udržitelnosti.

Dělat práci rád a zodpovědně

Za klíčovou hodnotu ve stavebnictví považuju spokojenost všech stran. Na budově se vždycky projeví, s jakým pocitem ji lidé stavěli. Když přijde investor na stavbu a uvidí tam našťavané dělníky a bordel, nezapůsobí to na něj pochopitelně dobře. Pokud na-

„Na stavbě se vždy projeví, jestli ji lidé stavěli rádi.“

opak potká lidi, kteří svoji práci dělají rádi a zodpovědně, zvyšují se tím šance na další spolupráci. To jsou věci, které se přenášejí od dělníka, až po projektového manažera, který za stavbu nese

finální odpovědnost. Každý materiál je ve finále nahraditelný a řešení se dá technologicky změnit, k tomu ale potřebujete kvalitní lidi. Ti nahraditelní nejsou.

Jsem rád, že pracuji s tak skvělým týmem lidí. Víím, že se na kohokoliv z nich můžu spolehnout. Důvěřujeme si a na co si podáme ruku, to platí. Jsem velice vděčný za to, jaké jsem v PSG potkal lidi. Jejich přístup k práci mě hodně posunul a naučil. Společně jsme dokázali věci, které jsem si dřív nedovedl ani představit.

Michal Pohl s kolegy z PSG, stavbyvedoucím Pavlem Jirsákem, v Nepálu.

Rekonstruovaný Grandhotel Tatra – projekt, jehož realizace byla dle Michala Pohla vzorovou ukázkou spolupráce s investorem.
Zdroj: Archiv PSG.

KAPKA resort oceněný jako Stavba roku 2023.
Zdroj: Archiv PSG.

CHTĚL JSEM HOKEJISTŮM DOKÁZAT, ŽE SE UŽIVÍM PRACÍ

Příběh Petra Valenty (*1963)

vedoucí pracovní čety, stavbyvedoucí

- Narodil se v Přílepech.
 - Od pěti let hrál hokej za tehdejší TJ Gottwaldov.
 - Vojenskou službu absolvoval jako hráč B týmu Dukly Jihlava v Písku.
 - Roky 1986 a 1987 strávil stavbou mazacího závodu v iráckém městě Bajdží.
 - Jako vedoucí pracovní čety řídil kolektiv dělníků v letech 2000–2001 při výstavbě kompresorové stanice v Turkmenistánu.
 - Působil jako stavbyvedoucí skladu vyhořelého jaderného paliva v JE Temelín (2009–2011).
 - Podílel se na stavbě logistického centra obchodní sítě Metro (2007–2009) nebo výrobní haly automobilky Škoda Volkswagen (2011–2012) v Ruské federaci.
-

„Když mě kluboví funkcionáři posílali hrát hokej do nižší soutěže v jižních Čechách, říkali, že je to pořád lepší než jít pracovat. Vzal jsem to jako výzvu jak dokázat, že se užívím normální prací. Protože jsem byl svobodný, nechal jsem se ‚naverbovat‘ na stavbu mazacího závodu v iráckém Bajdží,“ líčí jednu ze svých životních křížovatek Petr Valenta.

Vojna s hokejkou v ruce

Hokej jsem hrál od mala, začínal jsem v pěti letech. Na druhém stupni základní školy jsem chodil do speciální hokejové třídy. V roce 1978 jsem nastoupil na „Štěrkač“ v Otrokovicích, tedy na Střední odborné učiliště Julia Fučíka. Tam jsem začal studovat čtyřletý obor s maturitou. Jenomže v průběhu třetího ročníku, když se blížila maturita, tak náš obor Ministerstvo školství zrušilo. Rodiče to těžce nesli, ale jejich protesty nic nezmožily. Jedinou možností, jak dosáhnout maturity, pro mě bylo přejít na večerní školu pro pracující, což jsem také udělal. I když jsem měl kvůli hokeji individuální studijní plán, bohužel jsem neodmaturoval – pohořel jsem na chemii.

Za komunistů nebylo možné hrát jako profesionál, takže oficiálně jsem byl zaměstnanec PSG, papírově jsem však byl vedený jako žena na mateřské. Po neúspěšném pokusu o maturitu jsem studia ukončil a šel na vojnu, která se v mém případě také odehrávala s hokejkou v ruce. Nastoupil jsem do B týmu Dukly Jihlava v Písku. V uniformě jsem prošel klasickým přijímačem, ale potom už jsme se dva roky od rána do večera věnovali hokeji. Výkonnostně jsem se určitě zlepšil, protože jsme kromě sportu neměli nic jiného na práci.

Po vojně jsem se vrátil s tím, že budu zase hrát za Tělovýchovnou jednotu Gottwaldov (*tehdejší oficiální název zlínského hokejového družstva, pozn.*), jenže klub mě chtěl poslat na hostování do Jitexu Písek, kde mě znali z mého působení v Dukle. To jsem odmítl, protože bych šel do nižší soutěže, a tak jsem se radši vrátil do PSG, tentokrát už na stavbu závodu Rudý říjen (*dnešní Continental Barum, pozn.*).

Zaměstnanci PSG na vojně

„S vyučenci po celou dobu jejich základní vojenské služby udržuje podnik kontakt, posílá jim pozdravné dopisy a knižní dárky.“ – psaly podnikové noviny roku 1985. I takový dopis jistě potěšil, i když to nebyl dopis od rodiny nebo dívky.

Pramen: Podnikové noviny Průmyslové stavby, 21. 1. 1986, r. 32, č. 3.

Užívím se prací

Už před vojnu mi tehdejší ředitel Jaromír Kotásek nabízel, jestli chci jet s PSG pracovat do Libye (*Průmyslové stavby v Libyi tehdy stavěly vojenský opravárenský komplex APRO, pozn.*). Říkal: „Zařídím ti kratší vojnu – půjdeš na pět měsíců stavět Dukovany, a pak pojedíš do Libye.“ Já jsem chtěl hrát hokej, takže jsem to odmítl. Jenomže po vojně, když jsem se nedohodl s klubem v Gottwaldově, jsem dostal další nabídku na práci v zahraničí, tentokrát v Iráku, kde se stavěl mazací závod ve městě Bajdží. Náborové lístky se přikládaly do obálky k výplatní pásce a kdo měl zájem, tak lístek vyplnil a poslal zpátky. Chlapi, co už byli ženatí, chtěli zůstat s rodinami, ale já jsem byl svobodný a nic mě tu nedrželo. Navíc jsem měl ještě soukromou motivaci. Když jsem nechtěl jít hrát do jižních Čech, tak mě hokejoví funkcionáři přemlouvali, že je to pořád lepší než jít pracovat do fabriky. Takže jsem jim chtěl dokázat, že se užívím prací. I proto jsem se přihlásil na stavbu mazacího závodu do Iráku, kde jsem strávil skoro dva roky.

700 Kčs jako „válečné“

Po příletu do Iráku si nás rozdělili různí šéfové. Brali si k sobě vesměs lidi, které už znali. Moje nevýhoda byla v tom, že mě nikdo neznal, protože jsem předtím jen hrál hokej. Nakonec si mě k sobě vzal šéf prefy, takže jsem „na place“ dělal prefabrikované výrobky. První tři měsíce jsem se víceméně rozkoukával, protože to byla úplně jiná stavba, než jaké jsem znal od nás. Navíc plány byly v angličtině a tu jsem neuměl. Když jsem se zorientoval, tak jsem dostal na starosti partu asi dvaceti egyptských dělníků. Irácké dělníky jsme neměli, protože Irák právě válčil se sousedním Íránem a místní chlapi byli většinou odvedení v armádě.

Válka se nás moc nedotýkala, jen občas se při leteckém poplachu rozezněly sirény. Jako nováček jsem se párkrát běžel schovat do krytu, ale potom jsem si všiml, že jsem tam jen já a psi, kteří se schovávají před sluncem. Přestože jsme nebyli v přímém nebezpečí, dostávali jsme takzvané válečné, což byl příplatek asi 700 korun ke mzdě za pracovní nasazení v zemi, kde se válčí. Na Prvního máje jsme pak jeli na sportovní hry do Bagdádu, kterých se účastnili i Slováci, kteří dělali u Bagdádu meliorace. Ti nám vyprávěli, že jim na hlavu bomby a rakety skutečně padaly, ale oni na rozdíl od nás „válečné“ nedostávali.

Dopisy posílané přes kolegy

My, kteří jsme byli s arabskou partou, jsme pracovali od rána do tří odpoledne, a potom jsme měli volno. Ti, kteří měli na starosti čínské dělníky, drželi siestu a končili třeba v šest večer. Po směně se dalo dělat ledacos. K dispozici jsme měli bazén, fotbalové hřiště, kuželkové dráhy nebo letní kino. S rodinou jsem byl v kontaktu hlavně prostřednictvím dopisů. Ty jsme ale neposílali přímo z Iráku, protože by to trvalo týden nebo měsíce. Když člověk napsal dopis, tak ho poslal po někom, kdo jel zrovna zpátky do Československa. Ten ho vzal s sebou domů a třeba v Praze hodil do poštovní schránky. A když chtěl někdo napsat mně, tak dopis odnesl na podnik a z podniku ho zase poslali po někom, kdo vyrážel do Iráku. Samotou jsem rozhodně netrpěl, protože na ubikacích i na staveništi jsem byl pořád mezi lidmi, na což jsem byl díky hokejovému kolektivu zvyklý odmalička. Samozřejmě v takových podmínkách člověk důkladně pozná povahu lidí, se kterými těch dvacet měsíců žije. Ale já na to vzpomínám rád.

Po návratu mě čekalo příjemné překvapení v podobě osmi měsíců placeného volna. Protože v Iráku jsme pracovali šest dní v týdnu a dovolenou jsem si také nevybíral,

„Po návratu z Iráku jsem si vybral osm měsíců placeného volna.“

pěkně se mi to nastrádalo. Přijel jsem domů na Vánoce a do práce jsem nastoupil až 1. září. První tři měsíce po návratu jsem se pak chodil

každý den dívat na zimák na tréninky svých bývalých spoluhráčů, abych jim ukázal, že jsem si dokázal vydělat.

Zima jak v Rusku

Po revoluci jsem se v důsledku organizačních změn ocitl mimo PSG, ale na kolegy a firmu jsem vzpomínal v dobrém. Jednou na Silvestra jsem potkal v obchodáku bývalého kolegu z Iráku, který se mě vyptával, co dělám. Říkal jsem, že pořád stavařinu, tak si na mě vzal číslo a říkal, že se ozve. Za několik dní mi volal s tím, jestli nechci jet

do Turkmenistánu na stavbu plynové kompresorové stanice. Tou dobou už jsem měl rodinu, tak jsem musel doma trochu vyjednávat, ale nakonec jsem vyrazil. Podobně jako v Iráku jsem i v Turkmenistánu dělal parťáka, tedy předáka party Turkmenů. Pět měsíců jsem trávil na stavbě, pak jsem byl měsíc doma, pak zase pět měsíců tam a tak dále. Na rozdíl od Iráku tady už jsem mohl s rodinou udržovat kontakt přes telefon.

V dresu PSG jsem potom působil ještě na mnoha stavbách v Rusku, stavěli jsme zejména obchodní domy sítě Metro a jejich logistická centra, ale také třeba školku na Sibiři nebo automobilku Volkswagen ve městě Kaluga. Stavaři v Rusku už měli svoje postupy, jak pracovat v tamních, klidně třicetistupňových mrazech. Prostě kolem té části stavby, kde zrovna pracovali, postavili nafukovací halu, kterou vytopili pomocí naftových agregátů, a tam pracovali už jen v košili.

Zátah na teroristy

Jednou z nejzajímavějších tuzemských staveb, na kterých jsem pracoval, byl určité sklad vyhořelého jaderného paliva v Temelíně. Tam jsem strávil tři roky, od začátku stavby přes její dokončení až po zkušební provoz. Pravidla bezpečnosti práce v jaderné elektrárně jsou pochopitelně na úplně jiné úrovni než v jakémkoliv jiném provozu. Musel jsem projít psychotesty, které obsahovaly asi šest set otázek. Některé byly opravdu zvláštní. Například jestli někdy pozoruju děti, jak si hrají na písku. Doted' vlastně nevím, co byla správná odpověď. Nebo jsme při sezení u psycholožky dostali za úkol namalovat strom. Od mazáků jsme dostali takový tip, že nesmíme zapomenout namalovat ho i s kořeny, což jsem udělal. A když jsem se potom psycholožky ptal, co má ten strom o mně říkat, tak se mi dostalo jednoduché odpovědi: „Popisuje přesně vaši povahu!“

„Psychotesty nutné pro práci v Temelíně zahrnovaly více než 600 otázek.“

Bezpečnostní prověrku jsem nakonec dostal a po čase jsem měl za úkol zaškolení ohledně bezpečnostních pravidel i zaměstnance jiných firem. Každý zaškolený člověk potom dostal svůj osobní kód pro vstup do budovy skladu. Jenomže pak z jedné firmy poslali člověka, který hůř viděl, a když kód zadával, tak to nějak popletl. Tím aktivoval bezpečnostní protokol a naběhla na něj zásahovka v plné polní. Chvilí trvalo, než se vysvětlilo, že jde o omyl, a ne teroristický útok. Naštěstí se dotyčný přiznal, že špatně vidí, takže chyba nebyla na mojí straně jako jeho školitele.

Z Kvítkovic až do Temelína

Na projektu výstavby skladu vyhořelého jaderného paliva pracovalo běžně 7 až 11 techniků, ale ve špičce to bylo až 350 lidí. Jedinečné know-how PSG spočívalo například ve využití prefabrikovaných vazníků, které byly vyrobeny v kvítkovické prefě a dopraveny do areálu jaderné elektrárny. „Úspora času díky využití našich prefabrikátů a spolupráci s techniky z naší prefy byla dva až tři měsíce,“ odhadl tehdy projektový manažer Ing. Zdeněk Adamec pro firemní časopis PSG Report.

Pramen: PSG Report č. 7, říjen 2010

Srdcaři v PSG

Rozhodně nelituju, že jsem se dal k PSG. Pro mě ta firma, ať už za socialismu nebo dnes, byla spojená se solidním jednáním. Jinak bych tu nezůstával. Tím, že se tu lidé znali, tak se mohli spolehnout na svoje doporučení. Když mně třeba v roce 2007 pan Surovič navrhl, abych se stal stavbyvedoucím, tak jsem mu řekl, aby se nejdřív zeptal pana Skaunice nebo pana Rozsypala, co jsem zač, a podle jejich mínění se rozhodl. Během Dne s PSG pořád potkávám spoustu lidí, se kterými jsem roky pracoval, a právě to, že se i lidé v důchodu hlásí ke svému bývalému zaměstnavateli, o něčem svědčí. Takže o sobě hrdě prohlašuju, že jsem srdcař a dělám tu rád.

Petr Valenta (na snímku uprostřed) v dresu B týmu hokejové Dukly Jihlava, sezóna 1983/1984.

Zdroj: Osobní archiv Petra Valenty

Rozestavěný sklad vyhořelého jaderného paliva – v pozadí chladicí věže Jaderné elektrárny Temelín.

Zdroj: Archiv PSG

Stavba výrobní haly automobilky Volkswagen ve městě Kaluga v Ruské federaci.

Zdroj: Archiv PSG

Prodejna řetězce Metro v ruském městě Krasnodar.

Zdroj: Archiv PSG

Další zajímavé příběhy
zaměstnanců a zaměstnankyň
PSG si přečtete online na
našem webu.

Publikace PSG 100 – Deset příběhů, jedno poslání

Editor publikace: Mgr. Martin Zelinka

Odpovědní redaktoři za PSG: Mgr. Luděk Stránský a Ing. Denisa Veselská

Redakce a stylistická úprava textu: Mgr. Marek Zelinka

Jazyková korektura: Mgr. Dana Klimešová

Grafická úprava: Věra Čadová, DiS.

© 2024

Publikaci zpracovala HEXXA.CZ s.r.o. ve spolupráci se společností Historická dílna s.r.o.

**Jedno poslání —
kvalitně stavět**

1924 — 2024